

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne izvenredno poceni. — Inzerati do 50 petih vrst & Dln 2, do 100 vrst & Dln 2.50, od 100 do 300 vrst & Dln 3, večji inzerati petih vrst Dln 4.— Popust po dogovoru. Inzeratni davek posebej. — »Slovenski Narod« selja mesečno v Jugoslaviji Dln 12.—, za inozemstvo Dln 25.—, Rokopisi se ne vračajo.

UREJNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knafljeva ulica št. 5
Telefon: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26

Podružnice: MARIBOR, Grajski trg št. 7 — NOVO MESTO, Ljubljanska cesta, telefon št. 26 — CELJE, celjsko uredništvo: Strossmayerjeva ulica 1, telefon št. 65; podružnica uprave: Kocenova ul. 2, telefon št. 190 — JESENICE: Ob kolodvoru 101. SLOVENJ GRAD, Slomškova trg 5. — Poštna hranilnica v Ljubljani št. 10.351.

Borba za zračni prostor nad Anglijo

Včeraj popoldne je 40 nemških bombnikov v spremstvu lovskih in bojnih letal napadlo vojno luko Portsmouth — Pri napadu na južno Anglijo pa je sodelovalo po angleških poročilih 500 nemških letal

Nemško poročilo o včerajšnjem popoldanskem napadu

Berlin, 13. avg. s. V več posebnih poročilih so bili sinoči objavljeni uspešni nemškega letalstva o napadih, ki so jih večeraj izvršili nemški bombniki na angleške luke, ladje in letališča. Po dosedanjih podatkih je bilo v letalskih bitkah ob angleških obalah večeraj sestreljenih 71 angleških letal. Nemško letalstvo je izgubilo pri tem 17 aparatov.

V podrobnostih javljajo o včerajšnjih letalskih operacijah naslednje: Okrog polnoči so napadla nemška lovstva in bojna letala večeraj v južni Angliji. Napadi so bili izvršeni zlasti na balijske zapore. Samo nad Dovrom so bili sestreljeni 4 zaporni baloni. Eno nemško letalo je bilo pri tem izgubljeno.

Nato je sledil popoldne napad na najvažnejšo angleško vojno luko Portsmouth. Luka je s protiletalskimi obrambnimi napravami posebno dobro zavarovana. Nemška letala so napadla v Portsmouthu državne ladjedelnice, bencinske tanke, skladišča, bojne ladje itd. Angleška lovstva letala so se sicer pojavila v zraku, toda opaženo je bilo, da so se skušala v nasprotju z operacijami prejšnjega dne borbi z nemškimi letali izogniti. To je prvi znak, da so nemška letala pridobila že tudi v bojih nad Anglijo samo premoč in da angleški lovci ne morejo več brez vrzeli vzdrževati za-

porne obrambne linije proti nemškim letalom ob južnih obalah Anglije.

Napad na Portsmouth je vršilo 40 nemških bombnikov, ki so jih spremljale lovstva in bojna letala. Kljub protiletalski obrambi so se bombniki povsem mirno približali cilju ter odvrzli svoje bombe. Nemška letala so prispela nad Portsmouth z južne strani v smeri od Spitheada. Napad je bil izvršen v treh skupinah. Bombe so zadele municijska in minska skladišča, doke in bencinske tanke. Izbruhnili so ogromni požari, karšnih doslej nemški letalci nad Anglijo še niso opazili. V borbi z angleškimi letali je bilo sestreljenih nad Portsmouthom 23 angleških letal, med tem ko znašajo nemške izgube tu 6 letal.

Pri Margateu je skupina nemških strmoglavcev Stuka napadla ladijski konvoj. Z ladji je močno streljalo protiletalsko toplotno, pa so vendarle nemška letala vržla večje število bomb, ki so poopile štiri manjše trgovske ladje s skupno 10.000 tonami. Na več drugih ladih so izbruhnili požari. V letalski bitki z angleškimi letali, ki so branili konvoj, so bili sestreljeni trije Hurricani in 2 Spitfirea.

Popoldne je bil napaden več angleških letalskih oporišč v bližini južne obale Anglije. Glavni napad je bil izvršen na vojaško letališče v Manstonu. Letališče je bilo popolnoma razdejano. Nemški bombniki so vrzli na letališče velike množice bomb vseh kalibrov. Od najtežjih eksplozivnih bomb pa do malih zažigalnih. Vzletišča so

bila od zadetkov bomb popolnoma razorojena. Vse letališke zgradbe so bile uničene. Štirje angleški Hurricani, ki so se skušali dvigniti, da bi napadli nemška letala, so bili že na tleh uničeni. Nadaljnjih 6 angleških lovcev je bilo sestreljenih v letalski bitki nad letališčem. Nemška letala so se s teza poleta vrnila brez vsake izčrpanosti.

Poročilo angleškega letalskega ministrstva

London, 13. avg. s. (Reuter). Letalsko ministrstvo javlja v komunikaciji, ki je bil izdan davi, da je bilo v teku velikih letalskih bitk večeraj nad južno angleško obalo sestreljenih skupno 61 nemških letal. Angleži so v teh bitkah izgubili skupno 13 svojih lovskih aparatov, vendar se je eden izmed pilotov rešil.

Na ta način so po angleških podatkih Nemci v nedeljo in včeraj izgubili nad Anglijo skupno 126 letal, ker je bilo na podlagi komunikacije admiraltete naknadno ugotovljeno, da so v nedeljo angleške vojne ladje sestrelile še 5 nemških letal, ki v komunikaciji letalskega ministrstva niso bila upoštevana.

Včerajšnji nemški letalski napadi na južno Anglijo so imeli zopet izredno velik obseg. Po uradnih cenitvah je sodelovalo pri napadih 500 nemških letal. Glavni napadi so bili izvršeni na Portsmouth. Kakor je javilo že sinočno uradno poročilo, je napad povzročil le malo škode. Neko bencinsko skladišče izven glavnih naprav voj-

ne mornarice je bilo zažgano, dve manjši ladji sta bili potopljene, nadalje pa je bilo poškodovanih več hiš ter neka tovarna v Portsmouthu samem.

Po zadnjih podatkih je bilo v teku napada na Portsmouth sestreljenih 12 nemških letal. 7 bombnikov je sestrelilo samo protiletalsko topništvo, ki je s tem doseglo rekorden uspeh. Eno nemško letalo so sestrelili oddelki žarometov s protiletalskimi topovi Louis.

Drugi nemški napadi so bili izvršeni, kakor je bilo javljeno že sinoči, na otok Wight ter letališča v Južni Angliji. Številno človeških žrtev teh napadov je primeroma majhno, vendar je nekaj med njimi smrtnih.

London, 13. avg. s. (Reuter). Preteklo noč in davi so nemška letala vržla zopet več bomb na množa okrožja Anglije in Walesa. London, 13. avg. s. (C. Z.) Pri napadih zadnje dni se nemški letalci nikdar niso približali Londonu.

Svetilo žrtev napadov med prebivalstvom je doslej majhno zaradi dobrih zakonitih in discipline prebivalstva. Škoda na vojaških objektih je zelo majhna.

London, 13. avg. s. (Reuter). V noči od nedelje na ponedeljek so angleški bombniki zopet napadli vrsto vojaških objektov v Nemčiji ter v ozemljih zasedenih po nemški vojski. Tako je bilo bombardirano oporišče hidroplanov v Brestu v Franciji ter letališče na otoku Guernseyu. Drugi napadi so bili izvršeni na bencinska skla-

dišča in tovarne goriva v Dortmundu. Gel-senkirchenu itd., kakor tudi na mnoga letališča. Tri angleška letala so bila sestreljena pri teh operacijah. Neko angleško letalo obalnega povelstva je ob francoski obali sestrelilo nemško lovsko letalo.

Ameriška sodba o nemških napadih

New York, 13. avg. s. (Reuter). V ameriških krogih sklepajo da dosedanja nemški letalski napad na Anglijo nimajo katastrofalnega značaja, kar je razvidno že iz dejstva, da angleške oblasti dovoljujejo ameriškim novinarjem poročevalcem, da prisostvujejo z določenih točk nemškim napadom. Če bi bila nevarnost napadov prevelika, nevarnost opazovalcem ne bi bilo dovoljeno, da si jih ogledajo.

Gladovna stavka internirancev

New York, 13. avg. s. (DNB). Po informacijah iz Londona je 1800 inozemcev, ki so internirani na angleškem otoku Man začelo z gladovno stavko.

Zadnji švicarji zapustili Anglijo

Bern, 13. avg. AA. (Stefani). Poslednji švicarski državljani, ki so prebivali na Angleškem, so se vkrcali na dve ladji, ki jih bosta izkrcali v Bilbao. Na Angleškem so ostali le tisti, ki imajo tam kakšne opravke.

Poostritev odnosov med Grčijo in Italijo

Zaradi incidenta na grško albanski meji namerava italijanska vlada izročiti Grčiji protestno noto

Rim, 13. avg. e. (United Press). Z dobro poučene strani se je izvedelo, da namerava italijanska vlada zaradi umora Albanca Hodže izročiti grški vladi protestno noto. To pa se bo zgodilo šele, ko bo zaključena preiskava, ki jo vodi strokovnjaki italijanske vlade.

V italijanskih krogih naglašajo, da umor Hodže ne zadeva samo Albanije, temveč tudi Italijo, in to v najtežji meri. Rimska vlada gleda na ta incident zelo resno. Vendar pa na merodajnih mestih označujejo kot neosnovane vesti, češ da namerava Italija na ta incident odgovoriti z vojaškimi ukrepi.

Rim, 13. avg. e. Ob priliki umora albanskega vodje Hodže so italijanski listi večeraj zabeležili samo službeni komunikacije agencije Stefani. Listi ne objavljajo nobenih komentarjev. Pač pa je v zvezi s tem opažena v listih novinarska vest, datirana iz Aten, ki pravi, da se Anglija poslužuje 200 postaj družbe Shell Oil Co. v Grčiji za zalaganje svojih letalskih in mornariških edinic, ki operirajo v vzhodnem Sredozemlju.

Na merodajnih italijanskih mestih pa je

bilo to časopisno poročilo prav tako demantirano. V italijanskih krogih poudarjajo, da nimajo Angleži v Grčiji nobenih svojih oporišč. Čim bi jih namreč skušali dobiti, bi isto pravico zase zahtevala tudi Italija. V tem primeru bi bila vojna z Grčijo neizogibna. Angleži pa lahko pridejo v Grčijo samo po morskem poti, med tem ko ima Italija odprto tudi pot na kopnem iz Albanije.

Kar se tiče stališča, ki ga bo zaradi umora Hodže zavzela italijanska vlada, naglašajo v italijanskih krogih, da je to stališče že dovolj razvidno iz komunikacije agencije Stefani. O obliki, ki jo bo imel italijanski protest grški vladi, pa ni mogoče dobiti še nobenih podatkov.

Atene, 13. avg. s. (Ass. Press). V napadih italijanskih listov na Grčijo zaradi umora albanskega voditelja Hodže v Grčiji vidijo tukajšnji diplomatski krogi predznak bližnje nemško-italijanske diplomatske akcije proti Grčiji.

Atene, 13. avg. s. (Ass. Press). Grška vlada uradno zanika vesti, da bi bili grški emisarji ubili albanskega voditelja Hodže.

Politični komisarji v ruski vojski odpravljeni

Moskva, 13. avg. s. (Ass. Press). Predsednik Sovjetske zveze Kalinin je sinoči podpisal ukaz, s katerim se ukinito funkcije političnih komisarjev v ruski vojski in mornarici. Njihove dolžnosti bodo odslej vršili poveljniki odgovarjajočih edinic vojske in mornarice. Ukaz pravi, da bo na ta način dosežena popolna enotnost v sovjetski vojski in mornarici.

Sovjetsko bračno pravo v Litvi

Kovno, 13. avg. s. AA. (DNB). Vlada je sprejela zakon o uvedbi ustanove za registracijo zakonov kakor tudi nov zakon o braku. Ta zakonska odredba bo stopila v veljavo 15. avgusta. Doselej so zakone registrirali posamezni cerkveni uradi vseh veroizpovedi in je v spornih vprašanjih odločalo le cerkveno sodišče dotične veroizpovedi.

Rumunski odgovor glede Dobrudže

Bukarešta, 13. avg. s. AA. (Stefani). Bolgarska vlada je včeraj objavila rumunski odgovor na prve bolgarske predloge zastran ureditve vprašanja Dobrudže. Rumunski odgovor je jasen in pozitiven. Zato mislijo, da ne bo treba dolgo čakati, da se začne končna pogajanja za sklenitev dogovora.

Nemška vojaška letala za Bolgarijo

Sofija, 13. avg. s. (DNB). V nedeljo je prispelo na tukajšnje letališče 10 nemških vojaških letal tipa Dornier 17, ki jih je Nemčija dobavila bolgarski vojski. Letala so prevzeli zastopniki bolgarskega letalstva.

V bolgarskih krogih je bil prihod nemških letal pozdravljen kot nov znak za izredno produkcijsko zmogljivost nemške industrije, ki kljub velikim lastnim potrebam za vojno še vedno lahko dobavlja tudi inozemstvu letala visoke kvalitete.

Družina norveškega prestolonaslednika se preseli v Ameriko

Stockholm, 13. avg. AA. (DNB). Zena norveškega prestolonaslednika princa Olava, ki biva s svojimi otroci na Švedskem, je prešla od predsednika Roosevelta poziv, naj odpotuje v Zedinjene države. Princa Olava se bo z otroci vkrcala v Pečenci v teku prihodnjih dni. Vkrcala se bo na neko ameriško ladjo.

Pustošenje orkana v Ameriki

Capetown, 13. avg. s. AA. (DNB). V pokrajini Južni Karolinii je nastal nenaden orkan, ki je zajel največje mesto Južne Karoline, Carlston. In za nekaj urah odrezal od ostalega sveta. Ogrmne količine peska, ki jih je nosil orkan s seboj, so padle tudi na druge primorske mesta. Orkan

Pooblastilo Rooseveltu

Vojaški odbor reprezentančne zbornice je soglasno pooblastil Roosevelta, da sme mobilizirati nacionalno gardo in rezerviste

Washington, 13. avg. s. AA. (Reuter). Vojaški odbor reprezentančne zbornice je soglasno sprejel zakonski predlog, ki daje Rooseveltu pooblastilo, da sme mobilizirati nacionalno gardo in rezerviste za 12-mesečno vojaško službovanje kjerkoli na zapadni polobli.

Washington, 13. avg. s. AA. (DNB). Pri debati v senatu o zakonu o uvedbi splošne vojaške dolžnosti je povzelo besedo več govornikov in nastopilo proti splošnim vojaškim vezbam. Senator Doris je izjavil, da je za zdaj nemogoča invazija iz tujine v USA in da je ameriško brodogradništvo na trenutke dovolj močno, da vsako invazijo prepreči. Demokratični senator Wheeler je izjavil v svojem govoru, da človek, ki je rekel — kakor je to storil Stimson — da Nemčija lahko hitro izkrci 300.000 mož na tleh Zedinjenih držav, ni sposoben, da bi zavzel mesto vojnega ministra. Republikanski senator Vandenberg je izjavil, da bo USA, če uvede splošno vojaško dolžnost, prekršila 150 letno tradicijo prostovoljnega novačenja.

New York, 13. avg. s. (Stefani). Ker bodo pri uvedbi vojaške dolžnosti v Zedinjenih državah izveti poročeni moški, je bilo opaženo zadnje dni izredno naraščanje števila porok. V New Yorku je bilo izdanih te

je povsod povzročil veliko škodo. Ker so pretrgane vse prometne zveze, podrobnosti o tej nesreči še niso prispjele.

Nevarnost epidemij v poplavljenih ameriških pokrajinah

La Fayette, 13. avg. s. AA. (DNB). Zaradi nevarnosti pred naslednjimi boleznimi v poplavljenih krajih južnozgodnje Louisiane je guverner ukazal, naj se izseli 13.000 prebivalcev. V južni Louisiani je ostalo brez strehe 30.000 prebivalcev zaradi tropskih neviht in nalivov. Tudi tem prebivalcem grozi velika nevarnost epidemij.

Imperialna gospodarska konferenca

London, 13. avg. s. (Reuter). Avstralska, novozelandska in južnoafriška vlada bodo poslane svoje delegate na imperialno gospodarsko konferenco, ki je za jesen sklicana v New Delhi v Indiji. Tudi vse angleške kolonije vzhodno Sueza so pristale na udeležbo na konferenci.

Atentati v Južni Afriki

Lizbona, 13. avg. s. AA. (DNB). Iz Južne Afrike poročajo, da je bilo v Južnosveto-friskih uniji izvršenih v zadnjem času več atentatov. V nekem kinu so bile v dvorano vržene bombe za soljenje in se je morala predstava prekiniti. Prav tako je bil izvršen atentat na neki avtomobil, ki se je prevrnil. Potniki so se rešili skozi okno. V zvezi s temi atentati je notranji minister

dni štirikrat več poročnih dovoljenj, nego običajno.

London, 13. avg. s. AA. (Reuter). Roosevelt se je v ponedeljek po končani inspekciji obrambe Nove Angleške odpeljal v Washington.

Čas — glavni sovražnik Zedinjenih držav

Washington, 13. avg. s. (Ass. Press). Podtajnik vojnega ministrstva Patterson je govoril večeraj pred častniki, ki so vstopili v vojaško industrijsko šolo. Patterson je dejal, da bo rabila ameriška vojna industrija še leto dni, da izpopolni vse svoje priprave. Izguba leta dni za priprave je luksuz, ki si ga Zedinjene države ne bodo mogle nikdar več privoščiti. Glavni sovražnik Zedinjenih držav je trenutno čas, je naglasil Patterson.

Ratifikacija rusko ameriške trgovinske pogodbe

Moskva, 13. avg. AA. (Reuter). Sovjet ljudskih komisarjev in prezident USA sta ratificirala podaljšanje dosedanje trgovinske pogodbe med sovjetsko Rusijo in USA do 6. avgusta 1941.

izjavil, da bo vlada zahtevala pooblastilo na podlagi katerega bodo atentatorji obsojeni na smrt.

Rusko turški odnosi

Ankara, 13. avg. s. (Stefani). Turški poslanik v Moskvi se bo še ta teden vrnil v Ankaru. Podal bo svoji vladi podrobno poročilo o stanju turško-sovjetskih odnosih.

Aretacije v Rumuniji

Bukarešta, 12. avg. AA. (Stefani). Kakor poročajo, je policija v Bukarešti prišla okoli 50 oseb, ki so širile alarmantne vesti o Rumuniji.

Prazen orient-ekspres

Carigrad, 13. avg. AA. (DNB). Včeraj je privrkat pripeljal v Carigrad orient-ekspres, kar se je začela vojna prazen.

Trgovinski promet med Nemčijo in Rusijo

Berlin, 13. avg. AA. (DNB). V okviru 28. sejma je bila prirejena manifestacija za zunanjo trgovino med Nemčijo in sovjetsko Rusijo. Posebno se poudarja, da je trgovinski promet že močno nadkrilil promet, ki je bil dosežen pred miro. V merodajnih krogih poudarjajo, da sta obe državi izkoristili v polni meri vse možnosti. Pogajanja med nemškimi tvrdkami in sovjetskimi oblastmi za zunanjo trgovino potekajo vedno normalno. Prav isto velja za pomorski promet in promet na kopnem, ki se razvija tudi normalno. Zaradi tega se pričakuje, da bo v prihodnjem letu ta promet še narasel.

Ameriška živila za Evropo

London, 13. avg. s. (Reuter). K izjavi bivšega ameriškega predsednika Hooverja, da je bila angleški vladi poslana prošnja, naj pristane na sporazum, ki bi omogočal pošiljanje živil v nekatere stradalajoče evropske države, izjavljajo na merodajnih mestih v Londonu, da angleška vlada še ni prejela nobene zadevne prošnje. Pripominjajo tudi, da sedaj prav za prav bolj Nemčija blokira Anglijo, da bi ji preprečila dovoz živil. Na drugi strani pravijo v Londonu, da ima Nemčija po nemških poročilih na razpolago dovolj živeža. Po angleškem mnenju bi bilo treba ta živež samo primerneje razdeliti, da se prepreči glad.

London, 13. avg. s. (Ass. Press). Ob priliki govora bivšega ameriškega predsednika Hooverja se bavijo danes Times v

uvodniku z vprašanjem prehrane prebivalstva na ozemljih, zasedenih po nemški vojski. List pravi, naj bi se Anglija, Zedinjene države in druge prekomorske države sporazumele za načrt sodelovanja za pomoč prebivalcem teh teritorijev, izraža pa mnenje, naj bi ta načrt stopil v veljavo šele po sedanjih vojni.

New York, 13. avg. s. AA. (Reuter). Zunanje ministrstvo ne misli zahtevati od Velike Britanije, da omili svojo blokado tako, da bi bilo moči pošiljati živež prebivalstvu Francije, Norveške, Belgije in Nizozemske. V zvezi s tem citirajo reakcijo na izjavo bivšega predsednika Hooverja, »New York Times« pravi, da je Hooverovo izjavo kratko in dokončno zavrnil Sumner Welles, državni podtajnik v zunanem ministertvu, ki nadomestja Cordella Hulla, ki se mudi na dopustu. Welles je izjavil, da je skrbno prebral Hooverovo deklaracijo, da pa nima pripomniti nobenega komentarja in da tudi v bodoče ne bo te deklaracije komentiral.

Proces v Riomu

proti francoskim vojnim krivcem se bo danes nadaljeval

Vichy, 13. avg. s. (Stefani). Vrhovno sodišče v Riomu bo danes ob 14. nadaljevalo proces proti bivšim francoskim politikom, ki so obtoženi krivde za vstop Francije v vojno. Najprej bo govoril državni tožilec.

London, 13. avg. s. (C. Z.). Sunday Times se bavi s procesom proti bivšim francoskim ministrom v Riomu ter v zvezi s tem ostro napada bivšega zunanjega ministra Bonnetta. List pravi, da bo Bonnet očividno glavna priča za obtožnico. Bonnet sedaj priznava, piše list, da je stalno delal v francoski vladi proti svojem lastnemu šefu Daladieru ter da je poskušal v septembru lanskega leta prisiliti angleško vlado, da prelomi svojo obljubo Poljski. List opozarja tudi na zveze, ki sta jih imela Bonnet in njegova žena pred vojno z nemškimi krogi v Parizu.

Eden izmed sodnikov v riomskem procesu je neki Watteau, ki je bil svoj čas zapleten v znano zaroto kapucarjev v Franciji.

Vichy, 13. avg. s. (Ass. Press). Po po-

datkih, ki jih je dal državni tožilec za letalstvo, so Francozi med 10. majem in 16. junijem sestrelili skupno 688 nemških letal. V istem času so izgubili Francoski 306 svojih letal. Francosko letalstvo se je moralo stalno boriti proti petkratni nemški premoči.

Drevi bo govoril maršal Petain

Vichy, 13. avg. s. (Ass. Press). Drevi ob 19.30 bo govoril po radiu vodja Francije maršal Petain. Mislili, da se bo maršal v svojem govoru bavil s sedanjim položajem Francije.

Francoska gledališča

Zeneva, 13. avg. AA. (DNB). Francoska radijska postaja poroča, da bodo v kratkem ponovno odprli več gledališč, med njimi tudi Comédie Française. Po istih poročilih se bodo tudi začela predavanja na glasbenem konservatoriju in na državni umetniški šoli.

Opozorilo Horea Belishe

Bivši angleški vojni minister o bojih z Italijani v Somaliji

London, 13. avg. s. (Reuter). V Devonportu je sinoči govoril bivši vojni minister Horea Belisha. Omenjal je med drugim boje v Afriki ter je opozarjal, da Angleži ne smejo podcenjevati svojega neuspeha v Somaliji. Horea Belisha je dejal, da bi bilo napadno vsak italijanski uspeh označevati samo kot osvajanje puščav, ker bi to znalo prikrivanje realnosti. Horea Belisha je opozoril, da bo glavni italijanski napad vselej izvršen na Egipt. Toda, je dejal, če angleško vojni brodogradništvo kontrolira Sredozemlje, bo morala italijanska borbeno sila preiti ali slej popustiti.

Kairo, 13. avg. s. (Reuter). Včerajšnji komuniké poveljstva angleške vojske na Bliznjem vzhodu javlja, da ni iz Angleške Somalije nobenih poročil v novih vojaških

operacijah. Italijani niso dalje napredovali. V Kenji so izvidniški oddelki ugotovili, da Italijani drže sosednje položaje. V Sudanu in Palestini ni nič novega.

Bombardiranje Malte

Nekje v Italiji, 13. avgusta. AA. Poseben dopisnik agencije Stefani poroča: Sinoči med 20.30 in 0.30 so italijanska letala bombardirala Malto. Italijanska letala so prihajala v vedno novih skupinah. Vse te formacije so izvedle bombardiranje z očitnim uspehom. Najprej so obsule z bombami skladišča in zaloge goriva v Marsi Sirocu in Calafagnu, nato pa arzenal. Vnel se je požar, ki je trajal več kot pol ure.

Protiangleške demonstracije na Japonskem

Zborovanja v Tokiu se je udeležilo sto tisoč demonstrantov, ki so ponudili svojo pomoč Nemčiji in Italiji

Tokio, 13. avg. s. (Reuter). Velika protiangleška demonstracija v Tokiu je potekla popolnoma mirno in ni prišlo nikjer do neredov. Demonstracije se je udeležilo 100 tisoč oseb in je trajala poldrugo uro. Red so vzdrževali močni policijski oddelki. Posebne straže so zaprle dohode do angleške veleposlaništva, vendar niso demonstrantje podveli nobenega poskusa, da bi se mu približali.

Tokio, 13. avg. s. (Stefani). Z včerajšnjega protiangleškega zborovanja v Tokiu sta bili poslani pismi nemškemu in italijanskemu veleposlaniku. V pismih izražajo zborovalci željo, naj bi dala Japonska svojo pomoč Nemčiji in Italiji pri odločitvi akcij za uničenje angleškega imperija in ustvaritev novega svetovnega reda.

Protiangleška demonstracija v Tokiu je potekla v popolnem redu. Tudi v drugih mestih so bile včerajšnje demonstracije.

Tokio, 13. avg. s. (Reuter). Tajna obveščevalna služba japonske voje mornarice je pretekli teden aretirala dva čimbenika zaradi suma vohunstva v ladjedelnih vojske mornarice.

Tokio, 13. avg. AA. (Reuter). Čeprav je še prerano govoriti o poslednji fazi angleško-japonske napetosti, se lahko povsem zaključijo, da se japonske oblasti trudijo, da ne bi prišlo do prekinitve stikov. Verjetno je, da bodo angleško-japonski odnosi ostali nejasni vse dotlej, dokler ne pride do bliskovite vojne proti Angliji in dokler ne bo mogoče oceniti japonskega načrta glede Vzhodne Azije, prav posebno pa še glede Nizozemske Indije.

Tokio, 13. avg. s. (Reuter). Zastopnik japonskega zunanjega ministrstva je sporočil, da bodo japonske oblasti prevzele vzdrževanje reda v mestih, odkoder so odšli angleški vojaški oddelki.

Politične aretacije v Mandžuriji

Tokio, 13. avg. s. (Reuter). Oblasti v Mandžuriji so pretekli teden aretirale 19 inozemcev. Narodnost aretirancev ni označena, pač pa je bilo med drugim sporočeno, da so aretiranci poslušali kratkovalovne oddaje iz Moskve in New Yorka.

Vpliv vojne na naše gospodarstvo

V nekaterih panogah se kažejo neizbežne posledice mednarodnega položaja, v nekaterih pa vojna psihoza

Ljubljana, 13. avgusta. Z naslednjimi podatki je prikazan vpliv sedanje vojne na gospodarsko življenje v Jugoslaviji.

S pridetkom vojne v septembru lani sta se zmanjšala uvoz in izvoz v naši državi za 60,1% po količini in za 35,5% po vrednosti.

V prvih sedmih mesecih vojne smo uvozili od važnejših surovin samo za 77,8% od povprečne količine, katero smo uvažali v isti dobi v prejšnjih dveh letih.

Po devetem mesecu vojne se je naše gospodarstvo že prilagodilo novim razmeram, odstotek uvoženih surovin je dosegel že 98% povprečne količine uvoza v prejšnjih dveh letih.

Vojna je najbolj škodovala tekstilno industrijo, ki je dobivala v prvih sedmih mesecih vojne 31,4% surovin manj kot jih je potrebovala.

Rudarska industrija je uspevala. V maju lani je znašal indeks rudarske proizvodnje 150, v aprilu in maju letos pa je znašal 165,5 in 165,4. Podoben dober razvoj je imela topilniška industrija, katere indeks se je od 206,7 v aprilu in maju lani dvignil na 246,5 v maju letos.

Zunanja trgovina je pokazala v prvem polletju 1940 znatno boljše rezultate kakor v isti dobi lani. V prvih šestih mesecih letos smo izvozili 1.871.560 ton v vrednosti 3.848.498.422 din. Izvoz v prvi polovici 1940 je po količini večji od izvoza v prvi polovici 1939 za 207.684 ton ali 12,48%, po vrednosti pa je večji za 1.434.657.112 din ali 59,43%.

Uvoz je v toku prvih šestih mesecev letos znašal 693.456 ton v primeri s 612.409 tonami v istem razdobju lani. Vrednost uvoza v prvem polletju 1940 je bila din 3.069.085.229 v primeri z 2.527.896.484 din v prvem polletju lani. Po vrednosti je letošnji uvoz večji za 561.188.745 din ali 22,20%.

Jugoslovenska zunanja trgovina kaže torej v toku prvih šestih mesecev letos aktivno 759.413.193 din v primeri s pasivo 114 milijonov 55.174 din v istem razdobju lani. Državne železnice izkazujejo glede natoženih vagonov povečanje v prvih petih mesecih letos za 746.962 vagonov v primeri s 649.487 vagoni v istem razdobju lani.

Državna rečna plovba kaže manj povoljne rezultate. Tonaža prevoženega blaga je padla od 349.321 ton v prvih petih mesecih lani na 253.765 ton v istem času letos.

Promet v obmorskih pristaniščih je bil slabši kakor lani. V prvih 6 mesecih letos je prišlo v naše pristanišče 27.096 ladij, lani v istem času pa 29.823 ladij. Tonaža je padla v tem razdobju od 5.686.000 na 4 milijone 445.000.

V prvih šestih mesecih lani je bilo v državi 77 konkurzov in 104 prisilne poravnave, v prvih šestih mesecih letos pa je bilo samo 30 konkurzov in 65 prisilnih poravnav.

V aprilu letos je bilo zavarovanih v državi 743.680 delavcev, kar predstavlja porast za 38.856 zavarovanih v primeri s prejšnjim mesecem marca, v primeri s aprilom lani pa porast na 30.628 zavarovanih ali 4,30%. Prav tako je število zavarovanih delavcev v prvih šestih mesecih letos večje za 5.662 od lanskega in znaša 691.424.

Povprečna dnevna mzda za vso Jugoslavijo je znašala v aprilu 25,82 din in je v primeri z mesco v aprilu lani za 1,87 din večja, v primeri z marcom letos pa za 0,41 din večja.

Promet v poštni hranilnici je znašal v prvem polletju letos 209.222.276.520 din, v istem razdobju lani pa je znašal 176 milijard 135.558.240 din.

Poslovni volumen Državne hipotekarne banke kažejo velik porast ob koncu šestega meseca letos v primeri s stanjem lanskega leta. Povečanje znaša 7.124.000.000 din, tako da je dne 30. junija znašala skup-

na vsota poslovnega volumna 21 milijard 688.000.000 din, a vsota poslovnih sredstev Hipotekarne banke je porasla v istem času na 11.748.000.000 din.

Na tržišču državnih vrednostnih papirjev je opaziti linearno popuščanje kursov vseh državnih papirjev po 1. septembru 1939. Glavna značilnost borznega poslovanja v toku letošnjega leta je zmanjšanje skupnega prometa s efekti, ki je v prvih šestih mesecih letos na beograjski borzi znašal 84.757.538 din v primeri s 186.072.483 din v leti dobi lani.

Tudi naše valutne prilike so se razvijale pod vplivom velikih mednarodnih dogodkov. Na predlog deviznega odbora je bil določen kot podlaga za vrednost dinarja kurs dolarja v relaciji 55 din za 1 dolar. Prekinjeno je bilo vsajanje dinarja na angleški funt zaradi nestabilnosti angleške valute.

Vojna psihoza se je posebno pokazala

Humanitarnim ustanovam zagotovljen obstoj

Kaj je dosegla v Beogradu njihova delegacija

Ljubljana, 13. avgusta. Po borbah, ki so trajale dolge mesece, je pričakovati, da je nadaljnji obstoj naših poklicnih človekoljubnih ustanov zagotovljen. Iz Beograda so se vrnili te dni Slovenski člani akcijskega odbora in so vesti, ki so jih prinesli, kar najboljše. Akcijski odbor je posredoval v trgovinskem ministru pri načelniku dr. Boškoviću in referentu dr. Kovačeviću, zlasti pa se je potrudil, da prikaže stanje stvari v ministru socialne politike, v čigar pristojnost spadajo, odsele poklicne stanovske človekoljubne ustanove in organizacije. 11 članska delegacija zastopnikov humanitarnih ustanov iz Beograda, Zagreba, Sarajeva, Maribora in Ljubljane je bila sprejeta pri ministru za socialno politiko dr. Budisavljeviću, in je našla za svoje težnje popolno razumevanje. Delegacija je tudi navezala stike z načelnikom g. Jeremićem in referentom g. Albertom Vizjakom, ki sta pokazala vso svojo pripravljenost, da pride do uveljavljanja pravilnika o poklicnih humanitarnih ustanovah, ki bo letem omogočal neokrnjen, uspešen razvoj. Zaveda sprejemljivega pravilnika se je zlasti obrnila na dobro s prenosom pristojnosti od trgovskega na ministru socialne

pri vlagateljih in pri dvigavanju cen po indeksu cen, ki jih objavlja Narodna banka za uvozno blago, se je indeks izvoznih proizvodov dvignil od junija 1939 na 46,16%, dočim je indeks cen uvoznih proizvodov skočil za 31,3%. Tudi zaradi spekulacij s nepremičninami se dvigajo cene. Škeden pojav s temi razlogi je opaziti tudi v ostalih centralnih državah.

Tudi glede povečanja denarnega obtoka Jugoslavija ni osamljena. V Grčiji se je denarni obtok povečal za 42,3%, v Turčiji za 45,4%, v Švici za 31,2%, v Rumuniji za 29,7%, v Madžarski za 20,3%. Glavni vir tega povečanja je tezauriranje denarja. Zmanjšanje denarnega obtoka za nad 200 milijonov din v juliju letos se krije s povečanjem vlog v hranilnicah v juniju in juliju. Sedanji denarni obtok v znesku 12 milijard dinarjev ni pretiran. Zlasti pokritje je znašalo dne 22. julija letos 25,90%, torej več kot je s zakonom predvideno.

politike. Predstavniki človekoljubnih ustanov so izročili pristojnim činiteljem svoj ekspozé, in spomenico, skratka ves elaborat, ki naj pripomore, da dobimo ustrezljiv pravilnik. Osmutek pravilnika je bil obravnavan od najmanjših podrobnosti skupno z akcijskim odborom in ministrom za socialno politiko in tako lahko pričakujemo, da so odpadle še zadnje ovire razen formalnega dovoljenja, da je ministru za soc. politiko upravičeno tak pravilnik tudi izdati. Ko bo ministru v to pooblašeno ne bo zadržkov, da bo novi pravilnik uveljavljen, in se bodo stotine naših humanitarnih ustanov lahko mirno postavile svojemu skozi desetletja preizkušenemu delu.

H koncu naj še omenimo, da so bili v slovenskem zastopstvu predsednik »Učiteljske samopomoči« Ivan Kocijančič, zastopnik grafičarjev Drago Kosem, iz Maribora pa Simon Langer in Ivan Vuržinger za »Podporno društvo železniških delavcev in uslužbencev«, ter Evstahij Jošić in Rudolf Steinhilber za »Vzajemnost«.

Prizadevanja akcijskega odbora rade najlepše uspehe in bodo dovedla slednjim do širokega uveljavljanja stališča naših dobrodelnih organizacij.

Sličica z ljubljanskega živilskega trga

Kako je bil osleparjen mali Tonček za izkupiček za borovnice

Ljubljana, 13. avgusta. Na Vodnikovem trgu, onstran ceste, na vogalu študentske ulice, je naenkrat obupno zajakal 10letni Tonček, doma tam nekje od Kureščka. Že nekaj dni je zaporedoma odhajal od doma v gozd in v potu svojega obraza nabiral borovnice. Domov je prinašal lonce za loncem in nabiral celo košaro, ki jih je včeraj prinesel na trg v Ljubljano. Dolga je bila pot v mesto, ko pa je dobil na dolgi stojnici dodeljen prostor je v pričakovanju kupčije na vse pozabil. Res so jele kmalu prihajati kupovalke in jim je mali Tonček zadovoljno stresal merice borovnic v pripravljene posode ali jih zavijal v papir. Tonček je po 10 izkupil tri kovače in se nekaj dinarjev, zato pa je košara tudi že pokazala dno. Imel je morda še liter borovnic, ko se je prisukala do njega črna oblečena neznanica in mu dejala: »Ej fantek posodi mi no za pet minut trideset dinarjev, moram skočiti v bližnje trgovino, pa nimam drobca. Takoj ti jih vrnem, za zastavo pa imaš tu moje ključke!«

Zaupljivi Tonček je ženski brez pomisleka ustregel in vzel v roko šop zarjavih ključev. Ženska je očitela čez trg in je Tonček samo toliko pogledal za njo, da je videl, kako je smuknila čez cesto proti študentski ulici. Tonček je čakal, prodal je še zadnji liter jagod in se je šel potem v težkem pričakovanju ozirati naokrog. Ko ženske le ni bilo od nikoder, je pograbil prazno košaro, stisnil ključke v roko in

stekel čez cesto tja, kamor je videl hiteti žensko. Tam na vogalu je še počakal trenutek, potem je pa spoznal bridko resnico. Nasledel je sleparji. Ubogi Tonček je bridko zaplakal. Mimo je prišla znanca domačinka, ki je tudi prodajala borovnice in objočkan Tonček ji je povedal, kako je bil osleparjen. Ženska je prišla na glas vpti, prihajale so druge ženske, jele so se ustavljati kupovalke in je Tonček sredi žensk se in se pripovedoval svojo žalostno zgodbo. »Prav majhna je bila in je dejala, da pride nazaj že čez pet minut. Črna je bila in razglavla...«

Ženske so menile: »Ej, ta je menda že znana tatica in sleparja. Čez Grad jo je ubrala in je zdaj že bogzna kje!«

Tonček je še vedno mlo jokal, ženske pa so ogorčeno obsojale pretkana sleparjo in gorje ji, če bi se ne nadomda pokazala. Med gnečo so se pomešali tudi mladi dečki, junaki živahnih iger na Gradu in njega pobojili. Tudi oni so čuli Tončkovo zgodbo in se urnih nog spustili po strni poti za njo: »Morda jo pa le ujamejo.« Mladi »detektivi« so odhiteli, sleparja pa seve niso izsledili.

Se nekaj časa se je gnetla množica žensk okrog jokajočega Tončka, najbolj usmiljene so priledele celo majhno zbirko za razočarane in osleparjene Tončka, potem pa se je množica spet razšla. Ostal je samo Tonček, ki je s staro rojakinjo odšel dol proti Staremu trgu in naprej po beli cesti.

Velika tabla je izveščena na oknu kavarnе »Evrope« in nudi vsakomur točen pogled zaključenih partij in stanju tekmovalca.

—c Sokolsko društvo Celje metica želi pomnožiti svoj orkester, ki je nastopil že večkrat z uspehom, lahko bi pa bili njegovi uspehi še večji, če bi imel odsek več sodelavcev. Zaradi tega se društvo obrača na brate in sestre, ki bi bili voljni sodelovati in obvladajo kak instrument, da pridejo v sredo, 14. avgusta ob osmih zvečer v telovadnico v mestni osnovni šoli. Bratje in sestre se bodo lahko izpopolnjevali, imeli pa bodo v prvi vrsti tudi prijetno razvedrilo. Prišli bodo v družbo, ki vse preveča ljubezen do glasbe, do umetnosti, ki tako blagodejno vpliva na razpoloženje poedinca in skupnosti, do znanosti, ki se sama po sebi spaja vse, kar je enakih misli. V današnjih razburkanih časih, ko nas tlačijo moreče skrbi, radi iščemo priroke, da bi vsaj za ure pozabili na vsakdanje tegobe. Vam takih prilik ni treba iskati, veste že, samo poslužili se jih niste vsaj ne zadostno. Vsako večje društvo ima svoj godbeni odsek, nekatera celo odlično zasledena. Vprašajte vsa ta društva, koliko zaslug so napravili bratje in sestre, člani lastne godbe, svojemu društvu? Sokol Celje metica na članah in članicah, sposobnih za godbo, ni rešen, saj jih sami ni dosti poznamo, ki so se s tem ali onim instrumentom že izkazali. Zato je škoda, da bi poedinca in poedinke zanemarjali svoje sposobnosti in je ne darovali skupni dobri stvari. Koliko je bratov in sester, ki bi iz srca radi podprli društveni orkester, a jim ni bila sreča naklonjena, da bi jih obdaruila s glasbeno sposobnostjo. Zato, bratje in sestre, ki ste oblagodarjeni s to sposobnostjo, pridite v sredo v telovadnico. Tam se bomo pogovorili o naših vajah in o našem delu v nastopni sezoni. Med nami ne bo nikakih razlik. Vsi za enega, eden za vse, rek, ki se pri godbenikih že od nekdaj sam ob sebi izvaja. Pridite, da se v izvrševanju hvalovredne naloge razvedrite! Zdravo!

STAR BENIN IN MLADA NEVESTA

—Torej z 80letnim dekletom se hoče oženiti. Zdaš si star 60 let, čez 10 let boš 70, ona pa 80 let ...

No, da ... vendar mi pa ne boš trdil, da je šenaka s 80 leti stara.

ČUDEN SPREJEM

—Pridel sem prosil za hčerko roko, pa me je sprejela očetova noga.

Beležnica

KOLENDAR

Danes: Torek, 13. avgusta: Janes Berhman, Kasijan

DANASNJE PRIREDITVE

Kino Matica: zaprt
Kino Sloga: Vest zdravnik dr. Kildareja
Kino Union: Pustolovščine Hucka Finna
Kino Slika: Na morski gladini

DEZURNE LEKARNE

Danes: Dr. Kmet, Tyrseva cesta 41, Trnkozy ded., Mestni trg 4, Ustar, Selenburgova ulica 7.

Ozpod sita

sLetos je Ljubljana doživela izreden dogodek: regulirana je bila Zvezda. Zaradi tega ni niti izbruhnila revolucija med meščani, ki so se postavili tako odločno na branik kostanjev. Zdaš je volk sit in koza cela, ker so podili le toliko kostanjev, kolikor so jih morali zaradi samega spomenika. Poti in trate so nekoliko preurejene, večina kostanjev pa je ostala nedotaknjena. Podrli so tudi polomljene ograje. Na novih gredah je že pognala lepa gošta travna, kar je treba nekoliko pripisovati tudi zgodnjemu vremenu.

Ko pa se nastavimo zaslug, ne smemo prezeiti nikogar. Tako zaslužio priznanje tudi meščani, ki skrbé, da so gredice vsak dan sveže pognojene. Travnica je tako lepo zelena, kakor da je ozelelna nalašč zaradi vsakdanjih sprehodov meščanskih psičkov. Takšna trava je posebno zdravilna za pse, ki jih muči zgaga, na drugi strani pa je pasji gnoj baje še celo boljše od konjskega. Zdaš v Zvezdi nimamo več »spostaje« za prvo silo, podrli so jo, ker je to tudi spadalo k regulaciji. Mamic to prav nič ne moti; namestu, da bi otroke nosile v »javno postopje«, jih kratkotrajno postavljajo na trate v Zvezdi. Tako zdaš ves regulirani park stisne tistemu namenu, ki mu je prej le malo postopje.

ŠAH

Tretje kolo celjskega turnirja

Celje, 13. avgusta. Medan in Drašič sta igrala francosko partijo. Drašič je v srednji igri dobil kmeta. Po izmenjavi figur je svojega prostega kmeta pripeljal na drugo linijo, nakar je Medan partijo predal.

Grašer je proti Mišuri igral Collejev sistem. V srednji igri Grašer ni dobro igral. Da ubrani kmeta, je moral žrtvovati stolp. Po izmenjavi figur je Mišura s stolpom več zmagal.

Marek in Jerman sta igrala Englundov gambit. Marek je dobil kmeta, toda je z večjim šahom držal remis po 14. potezu. Milnar in Majstorovič sta igrala špansko partijo. Razvila se je težka pozicijska igra, v kateri je Milnar dal kmeta, katerega pa je pozneje dobil nazaj. Partija se je po 36 potezah končala remis.

Partije šmigovce—Bernar, Gottlieb—Subarič, Savič—Zuk, Šiška—Popović, Pavlovič—Šorli, so bile prekinjene.

Stanje po 3. kolu:
Mišura, Jerman 2 in pol, Bernar 2 (1), Majstorovič, Drašič 2, Šorli, Šmigovce, Gottlieb 1 in pol (1), Šiška, Popović 1 (1), Milnar 1, Subarič pol (2), Marek, Pavlovič, Zuk pol (1), Medan pol, Savič 0 (1), Grašer 0.

Zvečer se igra 4. kolo, v katerem igrajo: Drašič—Majstorovič, Šorli—Milnar, Popović—Pavlovič, Zuk—Šiška, Subarič—Savič, Bernar—Gottlieb, Jerman—Šmigovce, Mišura—Marek in Medan—Grašer.

Aretirana mlada vlomilca

Ljubljana, 13. avgusta. Sinoči je bil v parku na Kralja Petra trgu aretirana 19letni brezposelni delavec Stefan Šekula, ki je doma sicer iz Osijeka, a se navadno mudi v naših krajih. Šekulo je iskala policija zaradi vlomov v Majhovo kavarno na Tyrsevi cesti v noči na 8. t. m. Po vlovu je namreč policijski dastileoskop našel na raznih predmetih, posebno pa na mizi, v katero je bilo vlomljeno, prstne odtise, ki jih je potem primerjal z prstnimi odtisi v registraturi kriminalne razvidnice in ugotovil, da izvirajo od roke že znanega vlomilca Šekule. Vlomitec so pričeli takoj iskati detektivi in so ga res izsledili sinoči v parku, kjer je bil v Dalmatini ulici. Šekula je skušal zasledovalcem že v parku uti, pa se mu ni posrečilo in so ga slednjič le pridveli na policijo. Prav ko so ga hoteli na policijo vtakniti v zapor, n sicer že po zaslišanju, pa se je na dvorišču naenkrat iztrgal stražniku in izginil v noč.

Policija je seveda spet pridrla lov za mladim zločincem, vendar brez uspeha, pač pa so še istega večera prijeli njegovega pajdasa, komaj 18 let starega bivšega natakarskega vajenca v Majhovi kavarni, Josipa K. iz Ljubljane. K. je priznal, da sta s Šekulo vlomila v kavarno, kjer sta pobrala nekako stotakov, precej drobiža, zalogo cigare in ukradla prvih še srebrno šepno uro. Uro sta seveda takoj prodala in denar zapravila.

SPORT

—SK Slavija priredi turnir. Na praznik 15. t. m. priredi drugorazredni klub Slavija svoj prvi juniorski pokalni turnir. Pokroviteljstvo je prevzel klubov častni predsednik g. Aleksander Friedrich. Turnir se bo vršil na igrišču SK Mladike. Dopoldne nastopijo ob 9. Slavija: Mars, od 10. Mladika: Jadran; popoldne ob 15. predtekma, ob 16. premaganca, ob 17. zmagovalca. Zmagovalec turnirja prejme lep pokal, darilo predsednika kluba g. Kojiča. Vstopnina bo minimalna 2, 3, 4 din, celodnevna 6 din. Športniki, posetite ta turnir in podprite delo mladini in aglinih Slavijasev.

Iz Slovenskih gor

—Sezona sadne kupčije se je pričela. S 1. avgustom so pričeli sadni trgovci in sadrugi po Slovenskih gorah nakupovati prva jabolka za izvoz. Cene zgodnjih vrst na sedaj niso še posebno visoke in se gibljejo okoli 2 din za kilogram. Teh vrst ne bo ravno veliko za prodajo, ker jih kmetje predejujejo v veliki večini v jabolčnik, ki ga tako že povsod primanjkuje. Šlahvejšo kupčijo z jabolki in višje cene je pričakovati pri jesenskih in zimskih vrstah, ki so ponekod izredno dobro obrodile.

V Ameriki hočejo biti vsi pisatelji

Izredno ostra konkurenca v pisateljevanju ima tudi svojo dobro stran, da namreč dviga kakovost literarnih del

Trditi, da ima Amerika 130.000.000 pisateljev, bi bilo seveda pretirano. Toda hudo pretiravanje bi to ne bilo. Nikjer na svetu se namreč toliko ne piše kakor v Združenih državah. Skoraj v vsaki rodbini je kdo, ki nekaj in nekako piše. Piše se povsod in v vsaki hiši. Knjigovodja v mlekarji piše sonete in zgodovinske balade, gradbenikova žena kratke sentimentalne povesti, zavarovalni agent divje povesti o tolovajih, detektivih, strojnica in Sing-Sing, kar vse izhaja v dnevnikih. Avtomobilski mehanik je srmežljivi mož, ki malo govori, toda kmalu začne pisati roman o življenju v garaži.

Ta ameriška epidemija pisateljevanja pa ni nič nerazumljiva. Kakor večina Evropevcov, potrebuje tudi večina Američanov denar. Obroke za kolonialno blago so zapadli, prijateljica ima nov kloboček, treba je stopiti k zobozdravniku — kratka izdatki na vseh koncih in krajih. Kako pa naj človek najlažje in najhitreje zasluži nekaj denarja izven svojih skromnih rednih dohodkov? To vprašanje je čisto odveč. Vzemi pero in začni pisati. To je najkrajša in najlažja pot do postranskega zaslužka vsaj v Ameriki. Pri nas je tudi ta pot že precej strma in postaja od dne do dne težja. V Ameriki se že najde kje pisalni stroj ali nalivno pero, papir kupiš za 10 centov ali pa še ceneje. Treba je pa napisati čim več in zgodba mora biti čim razburiljivejša. To je spoznala Margaret Mitchellova in napisala je knjigo »Jug proti severu«. Te knjige so prodale v Ameriki 2.000.000 izvodov. Za pravico filmanja je dobila avtorica 50.000 dolarjev.

Prav močna pobuda za pisateljevanje je, če sliši človek malone vsak teden, da je bil v Hollywoodu prodan roman za 20 ali celo za 30.000 dolarjev. Književna priloga »New York Timesa« je polna recenzij o novih knjigah. Fotografije avtorjev pribojujejo vsi ameriški listi, končno je pa tudi mnogo listov, ki rabijo gradivo. In tudi ti ne plačujejo slabo. Za kratko, 5.000 besed obsegajočo povest, se plača v Ameriki 500 dolarjev pa tudi dva ali trikrat, toliko. Če pa končno tudi to ne gre, lahko proda človek svoje rokopise temu ali onemu manjšemu listu proti honorarju en cent od besede ali za 3.000 besed 30 dolarjev. Toliko zasluži v Ameriki povprečen uslužbenec na teden.

Zadnji korak je pa končno posejanje šole. V Ameriki se človek lahko vsega nauči v šoli tudi pisateljevanja. Za 15 centov v polleta lahko dvakrat v tednu posešiš večerni tečaj, v katerem se učiš pisati, lahko pa tudi študij ali govoriti tuje jezike. Ti tečaji so zelo pestri. Tako imajo v Ameriki tečaje za bodoče dramatik, v drugih zopet se poučuje lirika, v tretjih se uče bodoči novelisti in pisatelji kratkih povesti. Prireajo se posebni tečaj za radijske igre in zdaj pripravljajo celo tečaje za pisanje telefonskih komedov. Razen javnih šol imajo pa v Ameriki še druge zasebne ustanove, v katerih se uče ljudje pisateljevati. Plakati, brošure itd., vse vabi bodoče pisatelje in jih prepričuje, da lahko vsakdo v treh mesecih brez posebne truda postane pisatelj, če bi pa kdo svojega cilja ne dosegel mu denar vrnejo.

Vsako leto izhajajo nove knjige »Kako postane pisatelj?« — Ali »Pisateljevanje — dober zaslužek«. Posebni »strokovnjaki« so odprli pisarne, v katerih se rokopisi čitajo in preizkušajo. Pošljite mi svojo povest in povem vam, kaj je na nji slabega. Navset do 3000 besed 3 dolarjev, za vsake naslednjih 1000 besed 1 dolar. V Ameriki izhajajo tudi posebni listi za pisatelje prav tako kakor za šahiste, avtomobiliste ali godbenike. V teh listih je polno vabljenih oglasov in fantastičnih ocen. Treba je samo prebrati jih skozi tri mesece ter slediti vsem navodilom in človek je na najboljši poti, da dobi literarno nagrado za svojo novelo.

Mnoga literarna tekmovanja so tudi pobuda za literarne diletante. Nekdo je čital, da je veliko založništvo razpisalo 10.000 dolarjev nagrade za najboljši zgodovinski roman iz državljanske vojne. Uslužbenec je čez dan, večeri mu pa teko počasi. Začne pisati. Nekega dne ima napisanih blizu 200.000 besed in svoj rokopis pošlje založništvu. Ker se pa boji, da ga sploh ne bodo prečitali si izmisli za založništvo duhovito »preizkušnjo«. Lektorji velikih založništev vedo povedati o tem mnogo zabavnega. Neki avtor je poslal rokopis, v katerem so bile strani 133 in 187 na koncu sešite. Najbrž je pričakoval običajno odklonilno pismo, na katero bi ogročen odgovoril, da njegovega rokopisa sploh niso čitali, ker ni nihče opazil »manjkajočih« strani. Neki drugi napadbeni pisatelj se je pomagal s posebno metodo. Vsak drugi list svojega rokopisa je vložil tako, da je stal na glavi. Gotovo je moral napraviti kisel obraz, ko je dobil od založništva od-

govor: Prečitali smo vašo knjigo v zlic temu, da je nas veljalo mnogo truda. Listi so bili namreč originalno sešiti, nasprotno je pa knjiga nezrela in neuporabno amatersko delo.

Skoraj vse, kar so napisali pisatelji amaterji, je seveda povsod brez vrednosti. Lektorji velikih hollywoodskih založništev se strinjajo v tem, da je 90% poslanih rokopisov godnih samo za koš. In vendar, ne sme nikomur niti na misel priti, da je pisateljevanje talent, ne pa samo spretnost in dobra volja. Mnogi hočejo verjeti, da je pisateljevanje težko delo. Vidijo samo nekaj srečnih pisateljev, ne pa tisoče tistih, ki so doživeli polom. Večina Američanov, zlasti žensk še vedno veruje, da zadostuje vzeti proti večeru pero in papir, pa bo čez nekaj tednov ustvarjena nesmrtna mojstrovina.

To navdušenje za umetnost pisateljevanja, je pa seveda v veliko korist literaturi. Ustvarja namreč hudo konkurenco in tako dviga vrednost. Ko je pisal O. Henry svoje prve povesti, še ni bilo tradicije kratkih ameriških zgodb. Zdaj jih pišejo v Ameriki vsi ljudje, ki so se naučili pisati in čitati in z ameriško brezskrbnostjo jih pošiljajo uredništvom. Posledica tega je, da je ameriška povest zdaj najboljša na svetu in da je dosegla izredno visoko stopnjo.

Razen tega, se tu in tam pojavi pravi talent. Več dela imajo samo lektorji, ki morajo od leta do leta čitati več povesti, romanov, dram in filmskih osnutkov.

V nobeni drugi državi tudi ni tako živahna korespondenca med avtorji in čitatelji kakor v Ameriki. Kdor kupi v Ameriki za 5 centov novine, je prepričan, da ima pravico pisati avtorju, da mu je njegova povest všeč ali ne. In zanesljivo pričakuje, da mu bo avtor odgovoril. Pisatelji in uredniki v Ameriki dobivajo toliko pismen in jih tudi pišejo toliko kakor v Evropi komaj ministri. Gorje avtorju, ki je napisal na eni strani »Ulica je bila asfaltirana« če je bila v resnici cementirana. Takoj ga obsujejo s pismi, brzojavkami in dopisnicami. Gorje mu, če nima točno in jasno ugotovljeno, koliko zvezd in našivov ima na svoji uniformi admiral. To bi imelo vedno na posledico živahno korespondenco vsega ameriškega brodogojstva.

Ameriška literatura ne pozna nobenega Danteja, Homerja ali Goetheja, ker je za to še mnogo premlada. Toda zdaj že pišejo avtorji v Zedinjenih državah v ameriškem in ne angleškem jeziku, in dočim angleško literarno življenje komaj še diha, gre razvoj na drugi strani zelo hitro. Zato je pa zelo dobro, da vsi pišejo ali da vsaj poskušajo pisati.

30 letnica Prešernove koče na Stolu

Proslava je bila tiha, a prisrčna, kakor je na Stolu že navada



Zirovnica, 12. avgusta

»Slov. Narod« je že večkrat kratko poročal o lepem planinskem slavlju na Stolu. Čeprav ni bilo za proslavo kot je bila 30-letnica Prešernove koče običajnih vabil in pozivov na poset koče ob njenem jubileju, je vseeno prihitelo na dan 30-letnice obilo turistov na vrh Stola, da vsaj s svojo prisotnostjo počaste brez govorov in slavnostnih ceremonij spomin na ljudi, ki so zgradili v naš ponos lepo planinsko postojanko na najvišjem vrhu Karavank.

Ze na predvečer lepoga jubileja so z vseh strani prihajali častilci in se vzpenjali na vrh k ponosni koči, ki je nudila v svojih 30-letih pribežališče neštetim turistom. Z doline, zlasti pa z Bleda, Zirovnice in južnih delov je bilo videti nešteto lučic, ki so se pomikale proti vrhu očaka Karavank in čeprav ni bilo to po programu, je bil tudi to del tihе proslave, ki bi za lahko primerjali z bakado. Do jutra je bila koča nabito polna turistov pa tudi domaćinov, ki so prihiteli v izrednem številu k Prešernovi koči, ki je postala njihova in za katero so pripravili mnogo žrtvovati. Tudi sama koča je bila za ta dan primerno okrašena z zelenjem in s planinskimi cvetjem, s koče je palopala trobojnica, nad vrati pa je bila iz planinskega cvetja narejena številka 30. Tudi notranjost koče je bila okrašena, zlasti slika g. Zupana in spominska plošča dr. Kušarja.

V tako svečanem razpoloženju in ob krasnem vremenu se je vršila ob 11. uri služba božja, ki jo je opravil domačin župnik g. F. S. Finžgar s krasnim planinskim govorom. Maši so prisostvovali vsi planinci med njimi tudi častni član kranjske podružnice in prvi delavec za zaraditev koče na Stolu upok. dir. g. Zupan, zastopnik glav. odbora SPD g. insp. Wester zastop. osrednjega društva g. Laiovic zastop. triške podružnice g. Salberger s številnim članstvom in domačin proslave predsednik kranjske podružnice g. Rojc. V prijetnih

govorih je jubilejni dan zaradi izrednih časov tekkel brez slavnostnih govorov hitro v prijetnem planinskem razpoloženju. Ob lepi 30-letnici pa so se spomnili turisti tudi drugega jubileja, ki ga je slavljena koča hotel zamažati. Oskrbnica Prešernove koče je obhajala ta dan 10-letnico oskrbništvu in številni častilci s cvetjem in pisemne fastike kakor tudi darovi domaćinov kažejo kako priljubljena je oskrbnica in kako odlično je znala poskrbeti za planince kljub svojim visokim letom.

Časi v katerih živimo, ne dopuščajo večjih in bučnih proslav, a časi tudi niso mogli preprečiti, da se ne bi ob 30-letnici Prešernove koče ta jubilej v prijetnem planinskem razpoloženju proslavil kot je to običaj ob prireditvah pri Prešernovi koči. Z željo, da bi Prešernova koča na Stolu še mnogo mnogo let služila v sploh našega planinstva in da bi podružnica imela še mnogo takih mož, ki so znali ceniti gradivo planinskih koč se pridružujemo tudi mi številnim častilcem.

Rudarjem državnih rudnikov zvišane mezde

Ljubljana, 13. avgusta

Zaradi občutnega porasta draginje so rudarske organizacije zahtevale pogajanja za spremembo obstoječih kolektivnih pogodb in za draginji odgovarjajoče zvišanje prejemkov. Pogajanja so se vršila od 5. do 7. avgusta pri direkciji državnih rudnikov v Sarajevu in so na pogajanjih sodelovali predstavniki Hrvaškega rudniškega saveza, Jugoslava, Zveze združenih delavcev in Zveze rudarjev ter predstavniki II. skupine rudarske zadrage.

Dosežen je bil sporazum, ki vsebuje sledeče določbe: 1) Delovna pogodba se razširi tudi na rudarska podjetja rudarske

zadrage Bosna, katere upravlja država v lastni režiji. 2) Doseganje draginjske doliade (rudarji državnih rudnikov so prejeli že doslej poleg temeljne plače še 150% doliade na temeljno plačo), se po- višajo za 30%, in znašajo v bodoče 180%.

3) Na novo se uvede doliada za otroke in dobi rudar z enim otrokom 25 din, z dvema otrokoma 50 din, s tremi ali štiri otroki 75 din, s petimi ali več otroki 100 din mesečno. Ako rudar kak dan neopra- vičeno izostane iz službe, izgubi za doti- čni dan odgovarjajoči del te doliade.

4) Dnevniica za službena potovanja se zviša od 50 na 60 din, specialna doliada, ki jo dobe delavci za delo na terenu izven rudnika, pa se zviša od 25 na 30 din.

5) Stanarina, ki so jo doslej dobivali rudarji le v posameznih rudnikih, se bo v bodoče plačevala pri vseh državnih rud- niki in bodo dobili delavci, ki nimajo lastnih stanovanj in morajo plačevati na- jemino, stanovanjsko doklado po 5 din dnevno, v Mostarju po 6 din, pri central- nih ustanovah v Beogradu in Sarajevu pa po 7 din.

6) V bodoče se bodo regulirale doklade avtomatično z ozirom na porast ali padec draginje in sicer vsake tri mesece na pod- lagi indeksa Narodne banke (splošni in-

deks za ceno na malo v 10 glavnih me- stih). V to svrhu se ustanovi poseben od- bor, v katerega pošlje organizacija po enega predstavnika, dalje bodo v njem predstavniki drž. rudarskih podjetij in bo ta odbor posloval pod predsedstvom ru- darskega glavarja v Sarajevu. Če se ugo- tovi, da se je po indeksu Narodne banke draginja zvišala ali znižala za 10%, se za toliko procentov poveča ali zniža plača rudarjev na ta način, da se odgovarjajoče poveča ali zniža draginjska doklada. Kot podlaga za presojo draginjskih sprememb služi indeks Narodne banke za mesec ju- lij 1940.

Zboljšanje mezd delavstvu TPD

Včeraj so se vršila pri TPD pogajanja radi prilagoditve mezd draginjskim razme- ram, ki so bila v zgodnjih popoldanskih urah uspešno zaključena.

Doseganja posebna draginjska doklada se povisa s 1. avgustom 1940 za nadaljnjih 9 in pol %, na bruto-zasluzek in bo zna- šala v bodoče 25%. Poleg tega so se zvi- šali kategorijski zaslužki najnižje plačanih delavskih kategorijskih rudarjev in apnenčar-jev.

Poletni izprehodi ob Savi

Največ Ljubljancev se hodi zdaj kopat v Tomačevo

Ljubljana, 13. avgusta
Na bregove Save pri Lazah, kjer je bilo glavno kopališče Ljubljancev, smo skoro že pozabili, saj je ta kraj nekoliko preveč oddaljen in tudi nima več tako idealnih peščin, kakor nekoč. Sava, ki je v svojem toku tja do Janega mosta prav za prav že izrazit hudournik, je tudi v Lazah že večkrat izpremenila strugo in tam ni več najprikladnejša za kopanje. Tja in pa niže proti Dolskemu, do Sv. Jakoba se zatekajo le posamezni kopalci iz mesta, ki hočejo na širnem prostoru ostati čimbolj nemoteni in pa ribiči, ki tudi ljubijo mlr.

Največji živžav in hkrati glavno kopa- lišče za Ljubljance ob Savi je postalo že pred leti sedaj pa še bolj, Tomačevo. Cdkar imamo tramvajsko zvezo do Sv. Križa tudi za pešca Tomačevo ni preveč oddaljeno od mesta. Zato srečujemo po ce- sti mimo Smerajca do prijazne vasice ob vročih solčnih dneh cele procesije kopal- cev, ki hite do vode doli pod Kovačevo gostilno, kjer se razprostira prostan log. Pod drevjem v hladni senci je bilo že pred leti postavljeno Jervsko kopališče s ka- binami, na razpolago je tudi prha, deske za solčenje, balnišče in prostor s kupi mivke, kjer si lahko pregreješ revmatične ude. Daleč okrog kopališča pa so raztre- sene barake podjetnih Ljubljancev, ki so si omislili prijetna, mirna bivališča za po- letne mesece tik ob vodi. Je pa tamkaj tudi veliko zaslinih sotorov, včasih sple- tlenih kar iz vej, v katerih stanuje mestna mladina, ki ne more na počitnice k morju ali na Gorenjsko. V Tomačevem je seveda največ kopalcev ob nedeljah, ko že do- polodne oživi vsak grmč, okrog dreves se zbirajo posamezne skupine, tam se raz- obeša oblika, se postavljajo v senco kole- sa, na tratici vmes pa se za silo prireajo ognjišča in proti poldnevni zadisi iz loncev in drugih posod po glolu in sličnih do- brotah. Od povsod se oglašajo harmonika, zbirajo čeli orkestri iz harmonik, violin in kitar. Prične se veselo rajanje, a če lije pot z glave in telesa, hajd v vodo, kjer frče žoge preko glav starejših zajetnejših ko- palcev, ki so prisiljeni zviševati se v razgra- notno maldine, da včasih še sami sodelujejo.

Znano štirinovo kopališče na Ježici stoji letos zaradi izrednih razmer prazno. Tem živahnemu je pa na nasprotnem bregu Sa- ve, kjer so že pred leti sezidali in uredili lepo kopališče Kerčevci. Tam te vabijo v hladno senco pisani sončniki, pod katerimi stoji mizice, da si lahko naročiš hladno pivo in ne predrag prigrizek. Po stezici jo lahko vsak hip uberš do struge Save, če pa se ti savska voda ne zdi prikladna, stopiš pod močno prho, ki te tudi pošteno ohladi in osveži. Vmes te zabava godba po radiu, lahko pa se pomešaš tudi med balin- carje, ki imajo dan na dan opravka s »šiš- kam« in te, če si za kaj, radi sprejmejo medse.

Kdor noče v kopališče, ima na Ježici in dalje proti St. Vidu dovolj prilike okopati se v Savi onkraj mosta. Na obeh bregovih Save je polno prijetnih kotičkov, kjer lahko odložiš obleko tik vode. Tudi tam se kuha in peče, tja prihajajo posebno rade manjše ali večje družbe, ki si žele nekaj več miru. Višje gori proti Tacnu je ob bregu in na posameznih mestih na produ veliko mivke, kjer na mehkem lahko raz- tegneš ude in poležiš na solncu. Sava si je tam izkopala tudi stranske mirnejše pretoke z globokimi zalivi v prod, kjer je voda prav topla.

Prav v Tacnu in na nasprotnem bregu, na Brodu, se zbirajo kopalci, ki so doma iz severnega dela mesta. Do bregov Save

pohite največ s kolesi ali se pripeljejo do St. Vida s tramvajem in krenejo nato peš še dobrih dvajset minut do vode. Na velike skupine kopalcev naletiš tudi vzdolž ob bregu Save gori do Mednega in do Me- vod, kjer se izliva v Savo toplejša, a žal včasih zaradi bližnjih tovarn precej ne- čista Sora, ki je pa za Ljubljance med tednom razen šolske mladine, ki ima po- čitnice, komaj dosegljiva, zato pa tem bolj priljubljena ob nedeljah.

Preveč soli jemo

Eden izmed vzrokov zakaj so se nekateri ljudje naučili piti je sol. V nekaterih go- stilnah so jedla tako slana, da morajo ljudje piti, da se zavžita sol raztopi in razredči. V splošnem jemo preveč soli. Zdravniki pravijo, da koristi človeškemu telesu največ 5 gramov soli dnevno. Pre- več soli pa škoduje človeškemu telesu s tem, da učinkuje škodljivo na ledvice.

V litru človeške krvi je normalno 5 gramov kuhinjske soli in sicer tudi tedaj, če zaužijemo več soli nego smo je vajeni. V takem primeru mora človeško telo prese- žek soli izločiti s pomočjo vode. Če jemo zelo slane jedi, postanemo težni. Za vsake tri grame odvisne soli potrebujemo en liter vode za njeno izločanje. To pa pomeni popolnoma nepotreben obtežitev ledvic. Mnoge jestvine imajo sol že v sebi, tako da jih ni treba soliti, recimo prekajeno meso, konzerve itd. Med sočiv- jem imajo paradizniki v sebi dovolj lastne soli. Že zato moramo biti pri soljenju jest- vin previdni.

Čudno naročilo

Eno zelo redkih in čudnih naročil je dobila pred dobrim mesecem neka avto- mobilska tovarna v Detroitu. Neki indij- ski maharadža je izrazil željo, naj mu iz- delajo osební avto, ki bi imel tri zelo udobne sedee zanj in za njegova brata. Prvi njegov brat tehta 153, drugi 167, ma- haradža sam pa 139 kg. Razen soferja in treh precej težkih gospodov, naj bi avto- mobil imel še dovolj prostora za pet čla- nov njegove osebne straže. Avtomobil naj bi vozil prav tako po polju in travnikih kakor po cesti in pri vsem tem naj bi še dosegel 100 km na uro.

Za to zadnjo željo je dala povod okol- nost, da med maharadževim sedežem in Bombajem ni nobenih pravih cest, niti do- brih potov. Značilno za ameriški trgovski duh je, da je avtomobilska tovarna spre- jela to za naše pojme in razmere nemo- goče naročilo. Na konstrukciji tega lahko bi rekli čudežnega avtomobila že pridno delajo. Seveda bo pa tudi cena čudežna. Toda maharadža to ne bo oviralo, saj mu milijonov ne manjka.

Naraščanje ameriških mest

Prestolnica Argentine Buenos Aires se je širila v začetku zelo počasi. Ustanov- ljena je bila leta 1536 po Pedru de Men- dozi in prvotno je prebivalo v mestu 50 plemičev, 2500 spancev in 150 Nemcev. Malone vse prebivalstvo je pa pokončala lakota in šele leta 1580 je mesto znova na- selil don Juan de Garay. Takrat je šlo mesto samo 300 prebivalcev in naraščalo je zelo počasi. Leta 1810 je šlo 46.000 prebivalcev, leta 1860 305.000, lani 1. ja- nuarja pa 2.463.269. To je običajen porast ameriških vele mest. Sploščetka narašča- število prebivalstva precej dolgo počasi. Čim se je pa mesto razširilo, začne narašča- nje zopet pometati.

Daniel Lesauer

Krinka ljubezni

164

Roma

Pač pa mu je bila neprijetna tesnoba sobice. Kmalu se je zopet videl v duhu na onem krasnem bretonskem veleposvetstvu ne več kot nedobrodošli prisklednik, nerestano pod grožnjo sumničnega ali gospodarske trgovlavoosti, temveč kot priznani do- brotnik s pravico do spoštovanja in hvalečnosti v očeh tistih, ki so mu bili dolžni zahvalo za svoje imetje.

Neizobraženi ljudje so kakor otroci. Oni ne vidijo razdalje med svojimi sanjami in njihovim uredni- čenjem. Escaldas se tako blizu divjini je živel za- toptjen v svoje spletke in naračujo pariške izobra- ženosti, kakor ta ali oni njegovih rdečkastih pred- nikov v nepreločljivih goščavah pragozda, oko pre- žede na plen, roka polna strupenih puščic.

Neke noči je stopal Escaldas po tesnih krivlja- stih ulicah Montmartra proti enemu tistih rajev trenutnih naslad, kamor ga je vodila postava, ki je mogla biti nekoč sicer angel, ki mu pa zdaj ni bila

več podobna — ubogo bitje, še vedno lepo pod sku- štranimi kodri svetlih las in v atlasnem životku češnjeve barve. Dejala mu je, da se piše Mome Cervelas. In to ime, dišeče po poeziji, je dokončno oma- nilo srce vročekrvnega Bolivijca.

Ta prigoda gotovo ni spadala med tiste, ki bi se tak Escaldas ukvarjal s pripovedovanjem o njih, če bi ji malone fantastično naključje ne bilo pripomoglo do izredne važnosti.

Skromno stanovanje, kamor je Mome Cervelas privedla svoj plen, je bilo kakor da visi nad mrežo starih bizarnih poslopj, nad zanemarjenimi vrtiči, pravimi visečimi vrtovi, ne da bi bilo tu kaj babil- onskega. Hiša je stala na vogalu ulice de Ravignan. V lepi izmed obeh sobic, opremljenih z neokusnim razkošjem, je Escaldas ves osupel opazil nekakšno razstavo indijanskega orožja in okraskov, ki ju je takoj spoznal kot zbirko originalnih predmetov, iz- virajočih iz nekega kraja ob reki Amazonki.

To je seveda vzbudilo njegovo zanimanje. Vprašal je mlado ženo, ki se ji je takoj zresnil obraz:

— Ah, vi se spoznate na to, — je dejala. Vsi, ki prihajajo k meni — in ni zardela nad tem iskrenim priznanjem množice, — se temu smejejo. Trdijo, da sem gotovo vse to ukradla lažnim rdečkastcem na razstavi. Toda kam s tem? Moj fant je prinesel vse to iz daljnjih krajev kot pristno.

— Iz katerih krajev?

— Ah, za imena nimam posebno dobrega spomina. Nisem kakor on, ki ima izredno dober spomin...

Govori vse jezike, kar je dokaz, da potuje po svetu kot tolmač.

Beseda »tolmač« je mahoma vzbudila v Escaldasu spomin na starega Fabra z obale in morda na njego- vega skrivnostnega morilca, ki je brez sledu izginil, ker ga roka pravice zaradi pomanjkanja dokazov ni mogla prijeti. V svoji izpovedi v Bordeauxu je ta mož dejal, da se piše Mindel in da prihaja iz Buenos Airesa, kjer naj bi bil zaposlen v hotelu kot tolmač.

Predložil je izpričevalo, kateremu ni bilo mogoče ugovarjati. Izpustili so ga. Čemu naj bi bil vrzel v morje siromašnega miroljubnega starca, ki so nje- govo skromno prtljago in še skromnejše premoženje našli nedotaknjeno? Pozneje je vstalo mnogo dom- nev, ko je ta človek prostovoljno poslal parlamentu pismo, ukradenko Pabru, tisto pismo, s katerim so upali Escaldas, Gairlance in Plesguen uničiti mar- kiza de Valcora in ki je, priznano za ponarejeno, tako strašno strlo njih same. Toda policija je bila ta čas brez moči pri zasledovanju tega moža. Sicer pa to ni bilo važno, kajti pismo se je ujemalo s foto- grafijo, ki jo je bil napravil Escaldas sam in ki jo je oni priznal. Te podrobnosti so še preživo vstale v Bolivijčevem spominu, da bi jih neposredno ne obudila tudi najneznatnejša zveza. Proti svoji volji, tako da je sam strmel nad tem, ji je Escaldas ku- picil vprašanja:

— Tolmač?

— Tvoj prijatelj je bil tolmač... Kje pa? V Bue- nos Airesu?... Kaj se ni pisal Mindel?

Če bi bila strela udarila pred to dekle, bi ne bilo bolj osupnilo. Kljub temu je pa pod vplivom samo- obrambe naglo vzkliknila:

— Kakšno brbljanje! O tem ni niti govora. Ni se pisal Mindel! Od kod ste pa to vzeli? Kakšno ne- umno ime. To sploh ni bilo njegovo ime. Dokaz je to, da se je pisal Sornieres, Arthur Sornieres.

Toda Escaldas je videl njeno zbežanost. Escaldas je bil ves iz sebe od upanja.

— Dragica... čuj... ne laži. Če se je tvoj pri- jatelj kdaj pisal Mindel, mu je sreča zagotovljena, in tebi tudi. Glej, tu je Louis, dva, vse, kar imam v žepu. Povej mi resnico in dam ti ves denar, kar ga imam. Dam ti še nekaj čisto drugega. Ne jaz... Ljudje, ki bodo lahko storili to mnogo boljše od mene. Čuj, ali mi verjameš. Napišem tu svoje ime, svoje pravo ime... Jese Escaldas. Pokaži ga svojemu prijatelju. Če se je kdaj pisal Mindel, bo že vedel, kaj to pomeni. Pozovi ga, naj pride k meni. Evo ti tudi mojega naslova. Prisegam ti, da je to njegova sreča. Denarja bo imel toliko, kolikor bo hotel.

Dekličine oči so zažarele.

— Sporočim mu to.

— Torej se je vendarle pisal Mindel.

Vsa zbežana je zadržala.

— Tako nekako sem mu pisala tja doli. Toda ne govorite o tem ničesar, gospod. Ne povejte mu tega, sam vam pove, kako se je pisal. Drugače mi bo predla slaba. Oh, zagotavljam vas, da bi me ubil, če bi zvedel, da sem izdala njegovo pravo ime.

Obnova Narodnega gledališča

Slovenska ulica — njen zgodovinski in tujski prometni pomen

Maribor, 12. avgusta. Cim globlje raziskujemo vire in temelje domorodnosti Slovencev, živčevih na ozemlju današnjega Maribora, tem bolj se nam odkriva zgodovinska dragocenost imena Slovenska ulica, katero ime se je ob pravi priti Nemce (Neger), ki je opozoril, da je bila ta ulica že prej znana kot »Windisch-Gasse«. Nek drugi tudi nemški (pa pismeni) vir pa priznava temu naslovu starost celo tja v 15. stoletje. Se starejši (tudi nemški) zgodovinski vir (celo iz Gradca) pa priznava celo mariborski okrožje kot domorodno posest Slovencev.

Do zadnjega časa je bila Slovenska ulica malo in še to bolj slabo znana. Zverženo zgrajeno hiše, brez posrednega prometa in tam nekako v sredini večni smrad zaradi izlivanja gnojnice iz nekakega velikega hleva, kjer se še sedaj dopušta reja govejne živine in prašičev kar na debelo, ni pa dovolj posredljeno za odvoz gnojnice. Ob gotovih časih je ta in sosedna ulica polna goveda in nas spominja na idilo tam na vasi. Blizu pa se konec tudi tej idili. Šele zdaj je na pristojnih mestih prodorlo spoznanje, da predstavlja ta dotedaj zapuščena Sloven-

ska ulica prav za prav glavno prometno vez vzhod-zapad in da je zlasti proti vzhodu neposredno zvezana z največjo prometno točko: Aleksandrovo cesto, ki zopet spaja v sebi staro glavno mednarodno prometno žilo: sever-jug (Dunaj-Trst). Pa tudi proti zapadu je Slovenska ulica (po Gosposvetki cesti in cesti na Komarču) zvezana s Kozjakom in deloma tudi z dolino Pesnice ter (z malim ovinkom) tudi tja proti Koroški (ob levem bregu Drave).

V spoznanju te prometne važnosti je bila ta ulica že pred leti določena za regulacijo, ki zahteva odstranitev čim več hiš, začeti že od vogala Gosposke ulice. To je veliko delo, ki čaka na — velika sredstva. Pač pa se je med tem že uredil najbolj nerodni del te ulice ob Gledališki ulici in zgoraj na vogalu Strossmayerjevega dreveroda.

Letos je prišlo na vrsto najbolj vidno in znano, pa tudi temeljite obnove potrebno gledališko poslopje, ki se že pridno obnavlja in ki zasluži, da si ga natančneje ogledamo, in sicer s posebnim ozirom na zgoraj omenjeno važnost Slovenske ulice.

kateri, ki zavajajo neizkušene delavce na stranpota, samo da bi jih s tem odvračili od strokovne organizacije, ki bi lahko v obratu uvedla na eni strani disciplino in solidarnost delavstva, na drugi strani pa zboljšala njih socialni položaj. Ti nezdravi pojavi so najhujše zlo, ki razkrajajo in demoralizirajo delavstvo. Obramba proti temu je mogoča samo v močni svobodni strokovni organizaciji. (Del. polit.)

— O tem in onem. V evangelijsko veroizpoved je bilo včeraj sprejetih 8 oseb, ki so izstopili iz rimokatoliške cerkve. — 35-letni orožniški kaplar Marko Ratkovič iz Košakov je padel s kolesa in si poškodoval glavo. Zdravi se v bolnici. — Občni zbor Zveze stavbiških delavcev Jugoslavije v Mariboru se bo vršil v sredo 14. avgusta s pričetkom ob 18. uri v dvorani Delavske zbornice, Sodna ulica. — Policiji je bil ovađen neki znani mariborski trgovec, ki je osumljen, da je prišel v konflikt z zakonom o pobijanju dragijne. Preiskava je v teku. Na Meljskem hribu je padel s hleva 18letni viničarski sin Ivan Koruza ter si pri padcu zlomil levo nogo. Zdravi se v bolnici.

— Ošat pa tak. Od koroškega predmestja proti Kanični se razprostira lepo polje z vrtovi in njivami. Največji del njiv je last mestne župnije. Tu so letos zasejani veliki kompleks s ovsom, ki je ravno v tem času dozorel. A človek se mora čuditi, da je ravno na teh župnijskih njivah baba-va osat zadušil skoraj ves oves. Njive so polne zrelega, subega osata z rahlimi prahastimi bombicami, ki jih veter raznaša po vsem ostalem polju. Kmetje plevajo in uničujejo osat na svojih njivah še dokler je zelen in na njihovih njivah ni nikjer videti tega plevla. Župnišče pa najbrže nima sredstev, da bi plačalo plevce in tako se tudi privatni lastniki zama bore s tem plevlom, ker se vedno znova prenaša z župnijskih njiv.

— Poroki. Poročila sta se kapetan I. klase Dragomir Božovič iz Murske Sobote, in gđ. Ljudmila Marohova, učiteljica v Križevcih; nadaljita sta se poročila dr. Milan Jovanović iz Beograda in gđ. Mira Vrhlar iz Maribora. Obilo sreče!

— Sportne vesti. Kombinirano moštvo ISSK Maribora je v nedeljo gostovalo v Čakovcu, kjer je odigralo proti tamkajšnjemu SK Gradjanskemu prijateljsko nogometno tekmo, ki se je končala z zmago Mariborčanov v razmerju 2:1 (0:1). Plavalne tekme za prvenstvo Slovenske plavalne zveze na Mariborskem otoku so se končale z zmago ljubljanske Ilirije, ki si je pripeljala 252 točk. Na drugem mestu se je plasiral Mariborski plavalni klub z 207 točkami, na tretjem mestu je SK Mura z 28, na četrtem na Bratsvo iz Jesenice z 8 točkami. Prireditelj je bila dobro organizirana, za kar gre prirediteljem pohvala. — Tudi motociklistična dirka, ki se je vršila v nedeljo na novi avtomobilski cesti Reka—Sv. Arah na Pohorju je dobro izpadla. Doseli najboljši čas na omenjeni 15 km dolgi progi je dosegel dr. Aleksander Hribar iz Zagreba, ki je progo prevozil v času 12.48.1. Najboljši Mariborčan področnik g. Aleksander Glebov, je dosegel čas 13.50. Vse nedeljske sportne prireditve je močno oviral dež, tako da je finančna stran prireditev bolj pičila.

Tržne cene v Mariboru. V smislu poročila mestnega tržnega nadzorstva v Mariboru so na mariborskem trgu naslednje cene: Meso: govedina 12 do 14, telatina 12 do 14, svinjsko meso s kostmi 14 do 15, svinjsko meso izluščeno 15 do 16, riba 20, zajec 15 do 16, salo 17 do 18, slanina 16 do 17, pljuča 10, jetra 10 do 12, rebra 14 do 15, svinjska glava 8 do 9, svinjske ledvice komad 2 do 3, svinjske nožice komad 2 do 3. Pomenilnih cenah so namreč prodajali meso na sobotnem trgu okoliški kmetje in slaninarji. Dočim je cena mesa pri mesarjih nekoliko višja. Vse meso, ki so ga pripeljali kmetje na trg, je bilo v kratkem času razprodano. Zelenjava: krompir kg 1.50 do 2, merica 8 do 10, čebula 3 do 5, česen 8 do 12, zelje kom. 0.50 do 3.50, kislo zelje kg 5 din, karfiola kom. 1 do 10, ohrovt kom. 0.50 do 2.50, hren 7 do 9, zelena kom. 0.50 do 3, paradižniki kg 4 do 6, fižol v stročju kg 2.50 do 4, luščen grah liter 5 din, sadje: jabolka kg 5 do 10, hruške 8 do 16, slive 6 do 10, črniče liter 2 do 2.50, marelice kg 16 do 24, bruske 12 do 20, maline liter 5 do 8, grozdje kg 12 do 20, brusnice liter 8, celi orehi 8 do 10, luščeni orehi 24 do 28, ringlo 6 do 10, žito: liter pšenice 2.50 do 3, riž 2 do 2.50, ječmena 1.75 do 2, koruze 2.50 do 3, ovs 1.50 do 1.75, prosa 2.75 do 3, ajde 1.50 do 1.75, prosojna ošena 5. Fižol prodajajo po 3 do 5 din za liter. Ribe: mrene kg 12 do 14 din, belice 8 do 10, klini 12 do 14, morske ribe 14 do 20 din. Mlečni izdelki: smetana 10 do 12.50, mleko 2 do 2.50, surovo maslo 28 do 32, čajno maslo 34 do 40, domači sir 10 do 12, jajca kom. 0.60 do 1 din. Perutnina: kokoši komad 20 do 33 din, prašičev 22 do 25, domače zaje prodajajo po 8 do 28 din komad. Krma: sladko seno 85 do 90 din, kislo seno 80 do 85 din, pšenična slama 40 din za 100 kg.

pri katerih morajo tekmovalci konji absolutno predpisano dolžino tolikokrat, dokler ni eden ali drugi izmed konkurentov dvakrat zmagal. Če zmaga v treh heat-voznjah vsakokrat drug konj, potem se bore vsi trije zmagovalci se v četrti heat-voznji, ki prinese odločitev glede zmagovalca in plas-maja tekmovalnih konj.

Pri kasaških dirkah prejmejo posamezni konji določena dovolila in doklade. Dovolila in doklade so naslednje:

— Maiden: To dovolilo prejmejo konji, ki še niso zmagali v nobeni dirki.

— Kmečko dovolilo: Omenjenega dovolila so deležni konji, ki so v kmečki posesti.

— Doklade za zmagovalce prejmejo konji, ki so že večkrat zmagali.

— Mitinske doklade prejmejo tisti konji, ki so na dan dirkalne prireditve v eni izmed absolutnih dirk zmagali ali najmanj prejeli eno izmed razpisanih nagrad.

— Omenjena pojasnila bodo dobrodošla vsem obiskovalcem konjskih dirk, ki bodo v četrtke 15. in v nedeljo 18. t. m. na tezenskem dirkališču.

— Ob kolo je prišel tkalec Ivan Kurnik stanujoč v obrežni ulici 96 na Pobrežju. Ukraden kolo je znamke »Speciale in ima evid. št. 2—196694.

— Prometna nevarnost se je pripetila v ulici kneza Kocjla. 28letni mehanik Franc Šober, stanujoč na Koroški cesti 9, ki se je peljal na motornem kolesu, si je hotel izogniti nekemu kolesarju. Pri tem pa je tako nesrečno padel, da je obležal z zlomljeno ključnico. Mariborski reševalci so ga prepeljali v bolnico.

— Huda mrdina. V Slovenjvsi je neki pes volčjak napadel 38letno dinarjevo ženo Terezijo Peržon, ter jo tako nevarno obgrizel po rokah in nogah, da so morali Peržonovo odpeljati v mariborsko bolnico.

— Denuncianti na delu. Odkar so v tekstilnih tovarnah redukcije in se zaradi vedno hujše krize v tekstilni industriji skoraj vsak dan vrši skrajšano obratovanje, so pridno na delu denuncianti. Ponekod pošiljajo vodstvu obratov anonimne dopise in skušajo očrtniti svoje sodelavce, ki so čisto zaradi tega povsem po nedolžnem preganjeni ali pa celo odpušteni iz službe. V tovarnah, kjer vodstvo ni dovolj oprežno in nasleda takim denunciantom, se te žrtve niti zagovarjati nimajo prilike, ker se jih enostavno odpusti in kot varok navede pomanjkanje dela. Med industrijskim proletariatom so bili denuncianti že od nekdaj najbolj osovraženi, ker se je delavstvo pač zavedalo, da so to njegovi največji škodljivci. Povzroč, kjer so obstojale močne svobodne organizacije, se je polagoma posredilo iztrebiti ovaduhe, ki večinoma vedno iz koristolovstva vršijo ta nečedni posil. V tekstilni stroki pa je organizacijska misel še mnogo premalo udrana in organizacije zaradi tega nimajo posebnega vpliva, zaradi česar je delo denunciantov lahko. Često se pojavljajo med tem nezavednim delavstvom tudi provo-

— UGODEN NAKUP. Sandalete po izredno znižanih cenah dobite v trgovini

»EDO« čevlji. Vošnjakova 2 (Gospodarska cesta 12) 1896

— VSAKOMUR DAMO ZASTONJ. knjižnica o potah za duhovni in fizični preporod. Zahtevajte: Beograd, Masarykova 9, Miloš Marković. 1906

— KLIŠEJE. V. VERJAM. JUGOGRAFIKA. VETRENA P. 23

MICKEY ROONEY v filmu po nesmrtnem romanu največjega ameriškega humorista Marka Twaina

KINO UNION, tel. 22-21. Predstave ob 16., 19. in 21. uri. — Blagajna odprta od 15. ure dalje!

KINO SLOGA, tel. 27-30. Filmska drama edinstvene, močne in globoke vsebine, posvečena tiscerim, ki so posvetili svoje življenje v prid človečanstvu! Zgodba o mladem zdravniku, ki je hotel žrtvovati vse in ljubezen i srečo — samo, da izpolni svojo misijo v življenju. — V gl. vl.: Lew Ayres, Lionel Barrymore in Lynne Carver. — Režija: Harold S. Buguet. — Predstave danes ob 16., 19. in 21. uri

PREMIERA DANES! Vest zdravnika dr. Kildareja

Starokatoliški župni urad v Mariboru se preseli s 16. avgustom z Glavnega trga 23 v Maistrovo ulico 9. — Na Marijin praznik, 15. t. m. odpade običajna služba božja radi cerkvene slovesnosti v Ljubljani. Prihodnja služba božja bo v nedeljo, 18. t. m. ob 9. uri kot navadno.

Vreme. Tezenska vremenska postaja napoveduje za mariborski okoliš pretežno oblačno in vetrovno vreme. Toplota se ne bo mnogo spremenila. Včerajšnja najvišja temperatura je bila 23.6 C, najnižja pa 14. Davi ob 9. uri je kazal toplomer 15.20 C. Padavin je bilo čez noč 14 mm.

Višja gostinska šola v Beogradu

Znano je, da je v naši državi veliko pomanjkanje strokovno izsolanih in izobraženih gostiteljev. Našim tujskoprometnim centrom primanjkuje dobrega gostinskega osebeja in gostinskega strokovnega vodstva ravno tako, kakor jim nedostaja samih gostinskih objektov oziroma sedenih zgrajenih hotelov in gostinskih obratov. Zato je za naše gostinstvo in sploh za naš tujski promet največje važnosti višja gostinska šola v Beogradu, edina šola te vrste v naši državi, ki je pod nadzorstvom uprave za turizem pristojnega ministrstva za trgovino in industrijo. Žal je ta šola pri nas še premalo znana; bilo bi potreb-

Zanimivosti iz zgodovine bučnega olja

Naša semena, naše olje, to bodi naš bodoči gospodarski program!

Maribor, 12. avgusta. Mislimo, da bomo resnici in stvari se najbližje, če postavimo domovino bučnega olja na zemljo nekdanjega slovenskega stajerja s starimi narodnostnimi pokrajinskimi mejami. Tako se najtočneje izognemo navedenju krajevnih imen. Pa da nas na tem polju nepoučeni vnanje ne boste namerno razumeli: s to našo opredelitvijo se nikakor nečemo ponasati, da smo mi od nosno da je na tej naši slovenski zemlji sploh domovina tudi pridelovanja bučnih semen. Čeprav nismo brez tega semena, vendar bi bili najbrže že v enem mesecu gotovi s bučnim oljem, če bi bila naša uporaba odvisna le od naše pridelane bučnice. Ne, mi smo le domovina uživalec (konsumentov) in predelovalcev oziroma izdelovalcev bučnega olja, a domovina pridelovalcev (producentov) se nahaja v naši sosesčini: na Hrvaškem in Madžarskem. V teh dveh domovinah bučnice — in to je značilno — so tako slabi uživalci tega olja, da bi radi njih ne bilo treba nobene buče saditi. Čim več pa se pri nas prideluje bučno olje in uživa, tem bolj prihajata ome-njeni deželi do spoznanja velike koristi s čim največjim pridelovanjem bučnega semena. Ni jim potreba kakor drugo blago, se le okrog ponujati in riskirati trud za pridobivanje: mi sami jih pošiljemo in kakor letos, tako rekoč pri belem dnevu z lučjo iščemo, kje bi se še dobilo vsaj za en vagonček tega zadržanaka tako dragocenega blaga. Lani je bila za to seme slaba letina. Za to je veletržec v Zagrebu enega naših izdelovalcev že v decembru opozoril, da bomo baš na višku poletne sezone brez bučnega olja.

Kako prav je imel, to občutijo zdaj tudi zunaj naše ožje domovine bučnega olja oni, ki ga za drag denar zamažajo iščejo, ki pa so se ga vse dotlej z vsemi štirimi branili, češ da je neužitno. Povprečni letni pridelok v naši domovini bučnega olja se računa na 30 vagonov. Torej 300.000 kg semena, iz katerega se v tovarniškem izdelku pridobi 40.000 kg olja, ki predstavlja vrednost 1.280.000 din. Ta količina pa seveda daleko ne zadostja za kritje naše lastne potrebe. Za to kljub temu, da je zlasti naše Podravje pač domovina tudi raznih drugih semen, iz katerih se največ kar doma izdeluje olje tudi za živež. So to n. pr. solčnice, repica, mak, soja fižol in deloma tudi orehi, malokje (proti b. nem. štajerski meji) se to na namen uporablja tudi lan, ki pa odzgoraj čim bliže Gradca

zavzema mesto našega bučnega olja. Koliko denarja za to blago je ljudstvu prirahnjeno tudi v teh malih količinah domačega pridelka in izdelka!

Niti zadnja vojna nas še ni dovolj izučila, da zna kdaj priti čas, ki nas bo vse vkup trdo opozoril, da olje nikakor ni le prilični pridelek za preživljanju, marveč da je baš za nas eden važnih gospodarskih problemov. Če bi se bili te resničnosti že zavedali, bi Sloveniji ne bilo treba niti enega kg tujega olja — razen za luksuz —. Prav lahko bi sami doma pridelali poleg bučnice tudi raznih drugih oljnih semen in sadežev v toliki množini, da bi se ni izvažali seme in olje, izboljšali pridelavo in izdelavo ter še marsikaj, o čemer pa bomo še govorili.

Novice s Teznega

Nedeljsko slabo vreme je popolnoma preprečilo uprizoritev Vombargerjeve burke »Voda« na letnem telovadšču in bo burka uprizorjena v četrtek na praznik zvečer ob 8. uri. Kljub slabemu vremenu pa se je proti večeru zbralo na letnem telovadšču precej sokoistvu naklonjenega občinstva in je vsaj deloma skušalo nadomestiti škodo, ki jo je utrpela blagajna. Naj nas vsi ti zopet posetijo v četrtek in pripeljejo še druge znanice. Zdravo! — Strelska družina se marljivo pripravlja na ostrostrelsko tekmo, ki bo prvo nedeljo septembra v jojaškem strelišču v Radvanju. Ustanovni član Strelske družine g. ravnatelj Franjo Babič je poklonil Strelski družini znesek 300 din. Najlepša hvala! — Zadnje dni zlasti v opoldanskih urah prvi po Ptujski cesti neki motociklist s tako brzino, da je nevarna vsakemu prometu, ki je na Ptujski cesti vedno zelo živahen. Razen velike nevarnosti za pešce in druga vozila dviga motociklist strašanski prah in napravljaja neznošen hrušč, da nas bole usesa. Ko si že misliš, da je mimo in da ga ne bo več, pa se zopet povrne. Ljudje se upravičeno pritožujejo in sprašujejo, če je kaj takega, kar se ne sme dogajati v mestu, dovoljeno na Teznem. Vsekako bo treba na tega divjega vozača opozoriti oblastvo, da prepreči take dirke po Ptujski cesti, kjer je bilo že dovolj prometnih nesreč.

PRI ZDRAVNIKU — Preden postavim diagnozo, gospa, mi povejte odkrito ali hočete letos na počitnice v gore ali kam k vodi.

Matija Gubec na gledališkem odru

Ruški Sokol pripravlja uprizoritev ljudske igre »Matija Gubec«

Maribor, 12. avgusta. Ruška gledališka sokoška družina se nam bo letos za devetletno predstavila z zelo posrečeno dramatisacijo romana Augusta Senoe »Kmetski punte«. Po izvornem romanu je priredil ljudsko igrano za predstavo na prostem ruški igravec in režiser sokoškega odra g. Franjo Sornik. Režira pa kot je doslej vse predstave na ruškem letnem gledališču operni pevec g. Ljotz Jan-ko.

Dejanje se odigrava pod Susedgradom ob Savi, blizu Zagreba. Matija Gubca je rodilo takratno socialno razmerje, v katerem je živel slovenski in hrvatski kmet. Leto 1515 se je razvil pri Kranjskem. Stajerskim in Koroškim umor z geslom: »Za staro pravdno«. To je pomenilo, da se kmetje bore za svoje pravice, ki so zapisane v starih knjigah — urbarijih. Bori se pa tudi proti samovoljnemu raztezanju kmečkih dolžnosti do vladajočih gospodov.

Prejsem so želeli podjarjnim kmetje doseči svoje pravice s pritožbami, ki so jih poslali iz Slov. Konjic cesarju Maksimilijanu. Vse to ni zaleglo. Sledile so krute kazni in novi davki. Upori so se nadaljevali, sedaj tu, sedaj tam. Leto 1573 pa se je trpljenje slovenskih in hrvatskih kmetov prelilo iz trepeče duše Slovenski kmetje skupno s hrvaškimi okraj Sotle in Kolpe so se združili in udarili proti posebnim tiraniji, ki jo je predstavljal graščak Tahi, Madžar po rodu. Na čelo upora so združeni kmetje postavili Matijo Gubca, za vrhovnega poveljnika pa Lijo Gregorčiča. Ta pokret je imel dalekosežne cilje. Ustanovila naj bi se v Zagrebu stalna kmečka vlada za slovenske in hrvaške pokrajine. Razvoj dogajani, pripravi in bitke Tahi-jeve vojske z Gubčevce, bomo imeli priliko doživeti v nedeljo dne 18. avgusta t. l. zvečer v ruškem letnem gledališču. Ker se je v resnici godilo vse to ponoči, so se Rušani odločili za nočno predstavo, da bi tako čim bolj živo predstavili nekaj trenutkov iz onih usodnih »asov, ki jih je pred 350 leti preživljal slovenski in hrvatski narod.

Letošnje konjske dirke na Teznem

Pojasnila k strokovnim izrazom na kasaških dirkah

Maribor, 12. avgusta. Kasaške dirke izvajamo enovprežno v sulkyju (dirkalni voz z dvema kolesoma), enovprežno v buggyju (voz s štiriimi kolesi in gumijevimi obroči) in dvovprežno (voz s štiriimi kolesi za skučtranje). Pri enovprežnih dirkah razlikujemo razne vrste dirk, in sicer med drugim:

a) dirke, ki bazirajo na skupni vsoti nagrad, in sicer tako, da prejmejo konji za določene vsote svojih skupnih nagrad tako imenovano doklado. Na primer: neki konj je dobil skupno vsoto nagrad 8000 din. Če določa razpis dirke po eno doklado za vsakih 2000 din, potem dobi omenjeni konj s skupno vsoto nagrad 8000 din pri napovedani dirki štiri doklade po 20 metrov, t. j. 80 metrov, itd.

b) handikapne dirke so tiste kasaške dirke, pri katerih tako imenovani handikaper (izenačevalec dolžin) presodi doklade posameznih konj na temelju že doseženih hitrosti. Doklade se izračunajo v razmerju no doseženih hitrosti.

c) Heat-voznje so tiste kasaške dirke,

Mariborske in okoliške novice

— Ržburilj lov za tatom. V Playčevi gostilni na Koroški cesti je neki moški ukradel iz žepa viničarja Maksa Salamona denarnico. Pri tem žeparskem poslu pa je bil možakar tako nespreten, da so ga pri tatvini zalotili. Neznaneec je v divjem begu izginil iz gostilniške sobe, tekkel po Glavnem trgu in Mesarski ulici na Pristan. Očitnovala pa je med begom pogledal v denarnico, kjer pa je bilo le 6 din. Zasladovalci so ga kmalu dohiteli in ker mu je ostala za beg le še Drava, ni mogel več nikamor. Aretiral ga je stražnik, ki je tatovo odvedel h »Grafu«. Gre za 46letnega Friderika B. iz okolice Maribora, ki je pri zaslišanju izjavil, da je kradel zaradi tega, ker že par dni ni nič jedel in tudi ni mogel nikjer dobiti dela. Zaradi tistih 6 dinarčkov bo nesrečnež presedeal 3 mesece zapora.

— Sredi mesta pri belem dnevu zaboden. Ko se je 34letni delavec Alojzij Zelko, stanujoč v Meljski cesti 9 v dopoldanskih urah vračal domov, so ga na Meljski cesti napadli 4 vinjeni moški ter ga pobili na tla. Neki napadalec je na tla ležečega Zelka zabodel z nožem v prsa, tako da so ga morali odpeljati v bolnico. Policija je vse 4 napadalec polovila ter jih zaprla. Gre za neke viničarje iz Sv. Petra pri Mariboru.

— Nočno lekarniško službo imata tedni den Vidmarjeva lekarna pri sv. Arevi na Glavnem trgu 20, tel. 20—05, ter Savostova magdalenska lekarna na Kralja Petra trgu 3, tel. 22—70.

— Na državnem učiteljskem v Mariboru bodo popravni diplomski izpiti dne 26. in 27. avgusta t. l., popravni razredni izpiti pa dne 2. septembra t. l.

— Na tuj račun se je zabaval vsa noč neki mlajši, elegantno oblečen moški, ki je v družbi neke ženske popival v nekem nočnem lokalu v Mariboru. Naročeval je steklenico za steklenico šampanjca, ter se tudi napram ostalim »damam« nočnega lokala izkazal kot kavalirja. Okoli 4. ure zjutraj mu je plačilni prezentiral račun, ki je znašal okoli 2800 din. Možakar je nato izjavil, da je denarnico nekeje poza-

bil. S hitrimi koraki je zapustil lokal, stopil v neki osebni avto ter se odpeljal neznan kam. Ker je možakar v Mariboru nepoznan, je plačilni prijavil zadevo policiji, ki sedaj polzevuje za možakarjem.

— Ob kolo je prišel tkalec Ivan Kurnik stanujoč v obrežni ulici 96 na Pobrežju. Ukraden kolo je znamke »Speciale in ima evid. št. 2—196694.

— Prometna nevarnost se je pripetila v ulici kneza Kocjla. 28letni mehanik Franc Šober, stanujoč na Koroški cesti 9, ki se je peljal na motornem kolesu, si je hotel izogniti nekemu kolesarju. Pri tem pa je tako nesrečno padel, da je obležal z zlomljeno ključnico. Mariborski reševalci so ga prepeljali v bolnico.

— Huda mrdina. V Slovenjvsi je neki pes volčjak napadel 38letno dinarjevo ženo Terezijo Peržon, ter jo tako nevarno obgrizel po rokah in nogah, da so morali Peržonovo odpeljati v mariborsko bolnico.

— Denuncianti na delu. Odkar so v tekstilnih tovarnah redukcije in se zaradi vedno hujše krize v tekstilni industriji skoraj vsak dan vrši skrajšano obratovanje, so pridno na delu denuncianti. Ponekod pošiljajo vodstvu obratov anonimne dopise in skušajo očrtniti svoje sodelavce, ki so čisto zaradi tega povsem po nedolžnem preganjeni ali pa celo odpušteni iz službe. V tovarnah, kjer vodstvo ni dovolj oprežno in nasleda takim denunciantom, se te žrtve niti zagovarjati nimajo prilike, ker se jih enostavno odpusti in kot varok navede pomanjkanje dela. Med industrijskim proletariatom so bili denuncianti že od nekdaj najbolj osovraženi, ker se je delavstvo pač zavedalo, da so to njegovi največji škodljivci. Povzroč, kjer so obstojale močne svobodne organizacije, se je polagoma posredilo iztrebiti ovaduhe, ki večinoma vedno iz koristolovstva vršijo ta nečedni posil. V tekstilni stroki pa je organizacijska misel še mnogo premalo udrana in organizacije zaradi tega nimajo posebnega vpliva, zaradi česar je delo denunciantov lahko. Često se pojavljajo med tem nezavednim delavstvom tudi provo-

MALI OGLASI

Beseda 50 par, davek posebej. Prekliti, izjave beseda din 1.— davek posebej. Za pismene odgovore glede malih oglasov je treba priložiti znamko. — Popustov za male oglase ne priznamo.

RAZNO

Beseda 50 par. Davek posebej. Najmanjši znesek 8.— din

DINJE in lubenice se bodo prodajale od torika naprej pri Zmajskem mostu nasproti Jugoslovanske tiskarne. 1908

UGODEN NAKUP. Sandalete po izredno znižanih cenah dobite v trgovini

»EDO« čevlji. Vošnjakova 2 (Gospodarska cesta 12) 1896

— VSAKOMUR DAMO ZASTONJ. knjižnica o potah za duhovni in fizični preporod. Zahtevajte: Beograd, Masarykova 9, Miloš Marković. 1906

— KLIŠEJE. V. VERJAM. JUGOGRAFIKA. VETRENA P. 23

Poslužite se malih oglasov v »Slov. Narodu«

— Foto-amaterjem razvija, kopira povečava fotografije Mancini, Ljubljana-Vič. 1765

— KLIŠEJE. V. VERJAM. JUGOGRAFIKA. VETRENA P. 23

— KLIŠEJE. V. VERJAM. JUGOGRAFIKA. VETRENA P. 23

— KLIŠEJE. V. VERJAM. JUGOGRAFIKA. VETRENA P. 23

— KLIŠEJE. V. VERJAM. JUGOGRAFIKA. VETRENA P. 23

— KLIŠEJE. V. VERJAM. JUGOGRAFIKA. VETRENA P. 23

KUPIM

Beseda 50 par. Davek posebej. Najmanjši znesek 8.— din

PRODAM

Beseda 50 par. Davek posebej. Najmanjši znesek 8.— din

La SVEZE SLIVE hruške, jabolka — košare po 12 kg din 56.—, košare 50 kg din 230.— franko voznina razpošilja G. Drechsler, Tuzla. 1904

— KLIŠEJE. V. VERJAM. JUGOGRAFIKA. VETRENA P. 23

— KLIŠEJE. V. VERJAM. JUGOGRAFIKA. VETRENA P. 23

V Ameriki hočejo biti vsi pisatelji

Izredno ostra konkurenca v pisateljevanju ima tudi svojo dobro stran, da nam-
rod dviga kakovost literarnih del

Trditi, da ima Amerika 130.000.000 pi-
satev, bi bilo seveda pretrano. Toda
hudo pretiravanje bi to ne bilo. Nikjer na
svetu se namreč toliko ne piše kakor v
Združenih državah. Skoraj v vsaki rodbini
je kdo, ki nekaj in nekako piše. Piše se
povsod in v vsaki hiši. Knjigovodja v mie-
karni piše sonete in zgodovinske balade,
građaninova žena kratke sentimentalne
povesti, zavarovalni agent divje povesti
o tolovajih, detektivna, sticajčan in Sing-
Sing, kar vse izlaga v dnevniki. Avto-
mehanik je sravnatelj in mč, ki malo go-
vori, toda kmalu začne pisati roman o
življenju v garaži.

Ta ameriška epidemija pisateljevanja
pa ni nič nerednega. Kakor večina
Evropejcev, potrebuje tudi večina Ameri-
čanov denar. Otrčki za kolonialno blago
so zapadli, prijateljica ima nov klubček,
treba je stopiti k zobozdravniku — kratka
izdatki na vseh koncih in krajih. Kako pa
naj človek najlažje in najhitreje zasluži
nekaj denarja izven svojih skromnih re-
dnih dohodkov? To vprašanje je čisto od-
več. Vzeti pero in začeti pisati. To je naj-
krajša in najlažja pot do postranskega
zaslužka vsaj v Ameriki. Pri nas je tudi
ta pot že precej strma in postaja od dne
do dne težja. V Ameriki se že najde kje
pisalni stroj ali nalivno pero, papir kupiš
za 10 centov ali pa še ceneje. Treba je pa
napisati čim več in zgodba mora biti čim
razburilnejša. To je spoznala Margaret
Mitchellova in napisala je knjigo »Jug pro-
ti severu«. Te knjige so prodali v Ameriki
2.000.000 izvodov. Za pravico filmanja je
dobila avtorica 50.000 dolarjev.

Prav močna pobuda za pisateljevanje je,
če sliši človek malone vsak teden, da je bil
v Hollywoodu prodan roman za 20 ali celo
za 30.000 dolarjev. Književna priloga »New
York Times« je polna recenzij o novih
knjigah. Fotografije avtorjev priložujejo
vsi ameriški listi, končno je pa tudi mnogo
listov, ki rabijo gradivo. In tudi ti ne pla-
čujejo slabo. Za kratko, 5.000 besed ob-
segačo povest, se plača v Ameriki 500
dolarjev pa tudi dva ali trikrat toliko. Če
pa končno tudi to ne gre, lahko prodajo člo-
vek svoje rokopise temu ali onemu manj-
šemu listu proti honorarju en cent od be-
sed ali za 3.000 besed 30 dolarjev. Toliko
zasluži v Ameriki povprečen uslužbenec
na teden.

Zadnji korak je pa končno posejanje
šole. V Ameriki se človek lahko vsega
načeti v šoli tudi pisateljevanja. Za 15 cen-
tov v polleta lahko dvakrat v tednu po-
seja večerni tečaj, v katerem se uči pi-
sati, lahko pa tudi čitati ali govoriti tuje
jezik. Ti tečaji so zelo pestri. Tako imajo
v Ameriki tečaje za bodoče dramatičarje,
v drugih zopet se poučuje litika, v tretjih
se uče bodoči novelisti in pisatelji kratkih
povesti. Prireajo se posebni tečaji za ra-
dijske igre in zdaj pripravljajo celo tečaje
za pisanje telefonskih komadov. Razen jav-
nih sol imajo pa v Ameriki še druge za-
snebe ustanove, v katerih se uče ljudje pi-
sateljati. Plakati, brošure itd., vse vabi
bodoče pisatelje in jih prepričuje, da lahko
vsakdo v treh mesecih brez posebnega truda
postane pisatelj. Če bi pa kdo svojega
cilja ne dosegel mu denar vrnejo.

Vsako leto izhajajo nove knjige »Kako
postanem pisatelj?«. Ali »Pisateljevanje
— dober zaslužek«. Posebni »strokovnjaki«
so odprli pisarne, v katerih se rokopisi
čitajo in preizkušajo. »Poslajte mi svojo
povest in povem vam, kaj je na nji sla-
bega. Navsez 3000 besed 3 dolarjev, za
vsakeh nadaljnjih 1000 besed 1 dolar.«
V Ameriki izhajajo tudi posebni listi za pi-
satelje prav tako kakor za šahiste, avto-
mobiliste ali godbenike. V teh listih je po-
lno vabljenih oglasov in fantastičnih ocen.
Treba je samo prebrati jih skozi tri me-
sece ter slediti vsem navodilom in človek
je na najboljši poti, da dobi literarno na-
gradno za svojo novelo.

Mnoga literarna tekmovanja so tudi po-
buda za literarne diletante. Nekdo je čital,
da je veliko založništvo razpisalo 10.000
dolarjev nagrade za najboljši zgodovinski
roman iz državljanske vojne. Uslužen je
čez dan, večeri mu pa teko počasi. Začne
pisati. Nekega dne ima napisanih blizu
200.000 besed in svoj rokopis pošlje za-
ložništvu. Ker se pa boji, da ga snoh ne
bodo prečitali si izmisli za založništvo du-
hovito »preizkušnjo«. Lektorji velikih za-
ložništev vedo povedati o tem mnogo za-
bavnega. Neki avtor je poslal rokopis v
katerem so bile strani 133 in 187 na l-
sešite. Nabrže je pričakoval običajno l-
kionilno pismo, na katero bi ogorčeno od-
govoril, da njegovega rokopisa sploh niso
čitali, ker ni nihče opazil »manjkajočih«
strani. Neki drugi nadebudni pisatelj se
je pomagal s posebno metodo. Vsak drugi
list svojega rokopisa je vložil tako, da je
stal na glavi. Gotovo je moral napraviti
kisel obraz, ko je dobil od založništva od-

govor. Prečitali smo vašo knjigo vzle-
tu, da je nas veljalo mnogo truda. Listi
so bili namreč originalno sešiti, nasprotno
je pa knjiga nezrela in neuporabno amater-
sko delo.

Skoraj vse, kar so napisali pisatelji
amaterji, je seveda povsod brez vrednosti.
Lektorji velikih hollywoodskih založništev
se strinjajo v tem, da je 90% poslanih ro-
kopisov godnih samo za koš. In vendar, ne
sme nikomur niti na misel priti, da je
pisateljevanje talent, ne pa samo spretnost
in dobra volja. Mnogi hočejo verjeti, da
je pisateljevanje težko delo. Vidijo samo
nekaj srečnih pisateljev, ne pa tisoče sti-
stih, ki so doživeli polom. Večina Ameri-
čanov, zlasti žensk še vedno veruje, da
zadostuje vzeti proti večeru pero in papir,
pa bo čez nekaj tednov ustvarjena ne-
smrtna mojstrovina.

To navdušenje za umetnost pisateljeva-
nja, je pa seveda v veliko korist literaturi.
Ustvarja namreč hudo konkurenco in tako
dviga vrednost. Ko je pisal O. Henry svoje
prve povesti, še ni bilo tradicije kratkih
ameriških zgodb. Zdaj jih pišejo v Ame-
riki vsi ljudje, ki so se naučili pisati in
čitati in z ameriško brezskrbnostjo jih po-
šiljajo uredništvom. Posledica tega je, da
je ameriška povest zdaj najboljša na svetu
in da je dosegla izredno visoko stopnjo.

Razen tega, se tu in tam pojavi pravi ta-
lent. Več dela imajo samo lektorji, ki mo-
rajo od leta do leta čitati več povesti, ro-
manov, dram in filmskih osnutkov.

V nobeni drugi državi tudi ni tako živah-
na korespondenca med avtorji in čitatelji
kakor v Ameriki. Kdor kupi v Ameriki za
5 centov novine, je prepričan, da ima pra-
vico pisati avtorju, da mu je njegova po-
vest všeč ali ne. In zanesljivo pričakuje,
da mu bo avtor odgovoril. Pisatelji in
uredniki v Ameriki dobivajo toliko pisem
in jih tudi pišejo toliko kakor v Evropi
komaj ministri. Gorje avtorju, ki je na-
pisal na eni strani »Ulica je bila asfalti-
rana« čje je bila v resnici cementirana. Ta-
ko ga obsujejo s pismi, brzojavkami in
dopisnicami. Gorje mu, če nima točno in
jasno ugotovljeno, koliko zvezd in našivov
ima na svoji uniformi admiral. To bi imelo
nedvomno za posledico živahno korespon-
denco vsega ameriškega brodogojca.

Ameriška literatura ne pozna nobenega
Danteja, Homerja ali Goetheja, ker je za
to še mnogo premlada. Toda zdaj že pi-
šejo avtorji v Zedinjenih državah v ame-
riškem in ne angleškem jeziku, in dočim
angleško literarno življenje komaj še diha,
gre razvoj na drugi strani zelo hitro. Zato
je pa zelo dobro, da vsi pišejo ali da vsaj
poskušajo pisati.

30 letnica Prešernove koč na Stolu

Proslava je bila tiha, a prisrčna, kakor je na
Stolu že navada



Zirovnica, 12. avgusta

»Slov. Narod« je že večeraj kratko poro-
čal o lepem planinskem slaviu na Stolu.
Čeprav ni bilo za proslavo kot je bila 30-
letnica Prešernove koč običajnih vabil in
pozivov na poset koč ob njenem jubileju,
je vseeno prihitelo na dan 30letnice obilo
turistov na vrh Stola, da vsaj s svojo pri-
sotnostjo počaste brez govorov in slavnost-
nih ceremonij spomin na ljudi, ki so zra-
dili v naš ponos lepo planinsko postojanko
na najvišjem vrhu Karavank.

Ze na predvečer lepega jubileja so z vseh
strani prihajali častilci in se vzpenjali na
vrh k ponosni koči, ki je nudila v svojih
30letih pribežališče neštetim turistom. Z do-
line, zlasti pa z Bleda, Zirovnice in južnih
delov je bilo videti čisto luč, ki so se po-
mikale proti vrhu očaka Karavank in čeprav
ni bilo to po programu, je bil tudi to
del tihe proslave, ki bi ga lahko primerja-
li z bakladi. Do jutra je bila koč nabito
polna turistov pa tudi domačinov, ki so
prihitali v izrednem številu k Prešernovi
koči, ki je postala njihova in za katero so
pripravili mnogo žrtvovati. Tudi sama
koč je bila za ta dan primerno okrašena
z zelenjem in s planinskimi cvetjem, s kočje
je plapolala trobojnica, nad vrati pa je
bila iz planinskega cvetja narejena števil-
ka 30. Tudi notranjost koč je bila okraš-
na, zlasti slika g. Zupana in spominska
plošča dr. Kušarja.

V tako svečanem razporeženju in ob
krasnem vremenu se je vršila ob 11. uri
služba božja, ki jo je opravil domačin žup-
nik g. F. S. Finžgar s krasnim planinskim
govorom. Maši so prisostvovali vsi planinci
med njimi tudi častni član kranjske po-
družnice in prvi delavec za zgraditve koč
na Stolu upok. dir. g. Zupan, zastopnik
glav. odbora SPD g. inšp. Wester, zastop.
osrednjega društva g. Laiovič zastop. trži-
ške podružnice g. Salberger s številnim
članstvom in domačin proslave predsednik
kranjske podružnice g. Rojc. V prijetnih

pogovorih je jubilejni dan zaradi izrednih
časov tekkel brez slavnostnih govorov hitro
v prijetnem planinskem razpoloženju. Ob
lepi 30letnici pa so se spomnili turisti tudi
drugačnega jubileja, ki ga je slavljena hotela
zamočati. Oskrbnica Prešernove koč je
obhajala ta dan 10letnico oskrbništvu in
številni častilci s cvetjem in pismene ča-
stitke kakor tudi darovi domačinov kažejo
kako priljubljena je oskrbnica in kako od-
lično je znala poskrbeti za planince kljub
svojim visokim letom.

Časi v katerih živimo, ne dopuščajo več-
jih in bučnih proslav, a časi tudi niso mo-
gli preprečiti, da se ne bi ob 30letnici Pre-
šernove koč ta jubilej v prijetnem planin-
skem razpoloženju proslavil kot je to
običaj ob prireditvah pri Prešernovi koči.
Z željo, da bi Prešernova koč na Stolu še
mnogo mnogo let služila v prosneh našega
planinstva in da bi podružnica imela še
mnogo takih mož, ki so znali ceniti gradnjo
planinskih koč, se pridružujemo tudi mi
številnim častilcem.

Rudarjem državnih rudnikov zvišane mezde

Zaradi občutnega porasta draginje so
rudarske organizacije zahtevale pogajanja
za spremembo obstoječe kolektivne pogod-
be in za draginji odgovarjajoče zvišanje
prejemkov. Pogajanja so se vršila od 5.
do 7. avgusta pri direkciji državnih rud-
nikov v Sarajevu in so na pogajanjih so-
delovali predstavniki Hrvaškega rudniške-
ga saveza, Jugorasa, Zveze združenih de-
lavcev in Zveze rudarjev ter predstavniki
II. skupine rudarske zdruge.

Doseženi so bili sporazumi, ki vsebuje
slednje določbe: 1) Delovna pogodba se raz-
širi tudi na rudarska podjetja rudarske

zadruga Bosna, katera upravlja država v
lastni režiji. 2) Doseganje draginjske do-
klade (rudarji državnih rudnikov so pre-
jemali že doslej poleg temeljne plače še
150% doliade na temeljno plačo) se po-
višajo za 30%, in znašajo v bodoče 180%.

3) Na novo se uvede doklada za otroke
in dobi rudar z enim otrokom 25 din, z
dvema otrokoma 50 din, s tremi ali štirim
otroki 75 din, s petimi ali več otroki 100
din mesečno. Ako rudar kak dan neopra-
vičeno izostane iz službe, izgubi za doli-
čni dan odgovarjajoči del te doklade.

4) Dnevna za službeno potovanja se
zviša od 50 na 60 din, specialna doklada,
ki jo dobe delavci za delo na terenu izven
rudnika, pa se zviša od 25 na 30 din.

5) Stanarina ki jo so doslej dobivali
rudarji je v posameznih rudnikih se bo v
bodoče plačevala pri vseh državnih rud-
nikih in bodo dobili delavci, ki nimajo
lastnih stanovanj in morajo plačevati na-
jemnino stanovanjsko doklado po 5 din
dnevno, v Mostarju po 6 din, pri central-
nih ustanovah v Beogradu in Sarajevu pa
po 7 din.

6) V bodoče se bodo regulirale doklade
avtomatično z ozirom na porast ali padec
draginje in sicer vsake tri mesece na pod-
lagi indeksa Narodne banke (splošni in-

deks za ceno na malo v 10 glavnih me-
stih). V to svrhu se ustanovi poseben od-
bor, v katerega pošlje organizacija po
enega predstavnika, dalje bodo v njem
predstavniki drž. rudarskih podjetij in bo
ta odbor posloval pod predsedstvom ru-
darskega glavarja v Sarajevu. Če se ugo-
tovi, da se je po indeksu Narodne banke
draginja zvišala ali znižala za 10%, se za
toliko procentov poveča ali zniža plača
rudarjev na ta način, da se odgovarjajoče
poveča ali zniža draginjska doklada. Kot
podlaga za presojo draginjskih sprememb
služi indeks Narodne banke za mesec ju-
lij 1940.

Zboljšanje mezd delavstvu TPD

Včeraj so se vršila pri TPD pogajanja
radi prilagoditve meza draginjskim razme-
ram, ki so bila v zgodnjih popoldanskih
urah uspešno zaključena.

Dosedanja posebna draginjska doklada
se poviša s 1. avgustom 1940 za nadaljnjih
9 in pol % na bruto-zasluzek in bo zna-
šala v bodoče 25%. Poleg tega so se zvi-
šali kategorijski zaslužki najnižje plačanih
delavskih kategorijskih rudarjev in apnenčar-
jev.

Poletni izprehodi ob Savi

Največ Ljubljancev se hodi zdaj kopat
v Tomačevo

Ljubljana, 13. avgusta
Na bregove Save pri Lazah, kjer je bilo
glavno kopališče Ljubljancev, smo skoro
že pozabili, saj je ta kraj nekoliko preveč
oddaljen in tudi nima več tako idealnih
pečin, kakor nekoč. Sava, ki je v svojem
toku tja do našega mosta prav za prav
že izrazit hudournik, je tudi v Lazah že
večkrat izpremenila strugo in tam ni več
najprikladnejša za kopanje. Tja in pa niže
proti Dolskemu, do Sv. Jakoba se zatekajo
le posamezni kopalci iz mesta, ki hočejo
na širnem prostoru ostati čim bolj nemoteni
in pa ribiči, ki tudi ljubijo mir.

Največji živžav in hkrati glavno kopa-
lišče za Ljubljance ob Savi je postalo
že pred leti sedaj pa še bolj, Tomačevo.
Čeprav imamo tramvajsko zvezo do Sv.
Križa tudi za pešca Tomačevo ni preveč
oddaljeno od mesta. Zato srečujemo po ce-
sti mimo Smerajca do prijazne vasi ob
vročih solčnih dneh cele procesije kopa-
lcev, ki hite do vode doli pod Kovačevo
gostilo, kjer se razprostira prostan log.
Pod drevjem in hladni senci je bilo že pred
leti postavljeno Jerkovo kopališče s ka-
binami, na razpolago je tudi prha, deske
za solčenje, balnišče in prostor s kupi
mivke, kjer si lahko pregreje revmatične
ude. Daleč okrog kopališča pa so raztre-
sene barake podjetnih Ljubljancev, ki so
si omislili prijetna, mirna bivališča za po-
letne mesece tik ob vodi. Je pa tamkaj
tudi veliko zaslinih šotorov, včasih sple-
tenih kar iz vej, v katerih stanuje mestna
mladina, ki ne more na počitnice k morju
ali na Gorenjsko. V Tomačevem je seveda
največ kopalcev ob nedeljah, ko že do-
polne oživi vsak grmič, okrog dreves se
zbirajo posamezne skupine, tam se raz-
obeša obleka, se postavljajo v senco kolesa,
na tratič vmes pa se za silo prireajo
ognjišča in proti poldnevni zadiši iz loncev
in drugih posod po golažu in sličnih do-
brotah. Od poldneva se oglašajo harmonika,
zbrajrac, celi orkestri iz harmonik, violin
in kitar, — rčne se veselo rajanje, a če lije
pot z glave in telesa, hajd v vodo, kjer frče
žoge preko glav starejših zajetnejših ko-
palcev, ki so prisiljeni živjeti v v razigra-
nost maldine, da včasih še sami sodelujejo.

Znano štirino kopališče na Ježici stoji
letos zaradi izrednih razmer prazno. Tem
živahnemu pa je na nasprotnem bregu Sa-
ve, kjer so že pred leti sezidali in uredili
lepo kopališče Kerčevci. Tam te vabijo v
hladno senco pisani sončniki, pod katerimi
stojte mizice, da si lahko naročiš hladno
pivo in ne predrag prigrizek. Po stezi
jo lahko vsak hip uberš do struge Save,
če pa se ti savska voda ne zdi prikladna,
stopiš pod močno prho, ki te tudi pošteno
ohladi in osveži. Vmes te zabava godba po
radiu, lahko pa se pomešaš tudi med balin-
carje, ki imajo dan na dan opravka s »šiš-
kami« in te, če si za kaj, radi sprejmejo
medse.

Kdor noče v kopališče, ima na Ježici in
dalje proti St. Vidu dovolj prilike okopati
se v Savi okraj mosta. Na obeh bregovih
Save je polno prijetnih kotičkov, kjer la-
hko odložiš obleko tik vode. Tudi tam se
kuha in peče, tja prihajajo posebno rade
manjši ali večje družbe, ki si žele nekaj
več miru. Višje gori proti Tacnu je ob
bregu in na posameznih mestih na prod
veliko mivke, kjer na mehkem lahko raz-
tegneš ude in poležiš na soncu. Sava si
je tam izkopala tudi stranske mirne
pretoke z globokimi zalivi v prod, kjer je
voda prav topa.

Prav v Tacnu in na nasprotnem bregu,
na Brodu, se zbira jo kopalci, ki so doma
iz severnega dela mesta. Do bregov Save

pohite največ s kolesi ali se pripeljejo do
st. Vida s tramvajem in krenejo nato peš
se dobrih dvajset minut do vode. Na velike
skupine kopalcev naletiš tudi vzdolž ob
oregu Save gori do Mednega in do Me-
voda, kjer se izliva v Savo toplejša, a žal
včasih zaradi bližnjih tovarn precej ne-
čista Sora, ki je pa za Ljubljance med
tednom razen šolske mladine, ki ima po-
čitnice, komaj dosegljiva, zato pa tem bolj
priljubljena ob nedeljah.

Preveč soli jemo

Eden izmed vzrokov zakaj so se nekateri
ljudje naučili piti je sol. V nekaterih go-
stilah so jedla tako slana, da morajo
ljudje piti, da se zavžita sol raztopi in
razredči. V splošnem jemo preveč soli.
Zdravniki pravijo, da koristi človeškemu
telesu največ 5 gramov soli dnevno. Pre-
več soli pa škoduje človeškemu telesu s
tem, da učinkuje škodljivo na ledvice.

V litru človeške krvi je normalno 5 gra-
mov kuhinjske soli in sicer tudi tedaj, če
zaužijemo več soli nego smo je vajeni. V
takem primeru mora človeško telo prese-
žek soli izločiti s pomočjo vode. Če jemo
zelo slane jedi postane močnejši. Za vsake
tri grame odvsih soli potrebujemo en
liter vode za njeno izločanje. To pa po-
meni popolnoma nepotrebno obtežitev
ledvic. Mnoge jestvine imajo sol že
v sebi tako da jih ni treba soliti, recimo
prekajeno meso, konzerve itd. Med sočiv-
jem imajo paradizniki v sebi dovolj lastne
soli. Ze zato moramo biti pri soljenju jest-
vin previdni.

Čudno naročilo

Eno zelo redkih in čudnih naročil je
dobila pred dobrim mesecem neka avto-
mobilska tovarna v Detroitu. Neki indij-
ski maharadža je izrazil željo, naj mu iz-
delajo osebni avto, ki bi imel tri zelo
udobne sedelce zanj in za njegova brata.
Prvi njegov brat tehtal 153, drugi 167, ma-
haradža sam pa 139 kg. Razen šoferja in
treh precej težkih gospodov, naj bi avto-
mobil imel še dovolj prostora za pet čla-
nov njegove osebne straže. Avtomobil naj
bi vozil prav tako po polju in travnikih
kakor po cesti in pri vsem tem naj bi se
dosegel 100 km na uro.

Za to zadnjo željo je dala povod okol-
nost, da med maharadževim sedanjem v
Bombayem ni nobenih pravih cest, niti do-
brih potov. Značilno za ameriški trgovski
duh je, da je avtomobilska tovarna spre-
jela to za naše pojme in razmere nemo-
goče naročilo. Na konstrukciji tega lahko
bi rekli čudežnega avtomobila že pridno
delajo. Seveda bo pa tudi cena čudežna.
Toda maharadža to ne bo oviralo, saj mu
milijonov ne manjka.

Naraščanje ameriških mest

Prestonica Argentine Buenos Aires se
je širila v začetku leta počasi. Ustanov-
ljena je bila leta 1536 po Pedru de Men-
dozi in prvotno je prebivalo v mestu 50
plemčev, 2500 Spancev in 150 Nemcev.
Malone vse prebivalstvo je pa pokončala
lakota in šele leta 1580 je mesto znova na-
selli don Juan de Garay. Takrat je šlo
mesto samo 300 prebivalcev in naraščalo
je zelo počasi. Leta 1810 je šlo 46.000
prebivalcev, leta 1880 305.000, lani 1. ja-
nuarja pa 2.463.269. To je običajen porast
ameriških velenosti. Sploščata narašča-
stilo prebivalstva precej dolgo počasi. Čim
se je pa mesto razširilo, začne narašča-
nje zopet pojemati.

Daniel Lesueur

Krinka ljubezni

Roma

Pač pa mu je bila neprijetna tesnoba sobice.
Kmalu se je zopet videl v duhu na onem krasnem
bretozskem veleposestu ne več kot nedobrodošli
prisklednik, neprestano pod grožnjo sumničenja ali
gospodarjeve vrtoglaviosti, temveč kot priznani do-
brotnik s pravico do spoštovanja in hvaležnosti v
očeh tistih, ki so mu bili dolžni zahvalo za svoje
imetje.

Neizobraženi ljudje so kakor otroci. Oni ne vidijo
razdalje med svojimi sanjami in njihovim uredni-
čenjem. Escaldas se tako blizu divjini je živel za-
topljen v svoje spletke v naročju pariške izobra-
ženosti, kakor ta ali oni njegovih rdečekožih pre-
dnikov v neprehodnih goščavah pragozda, oko pre-
žeče na plen, roka polna strupenih puščic.

Neke noči je stopal Escaldas po tesnih krivulja-
stih ulicah Montmartra proti enemu tistih rav-
trenutnih naslad, kamor ga je vodila postava, ki je
mogla biti nekoč sicer angel, ki mu pa zdaj ni bila

več podobna — ubogo bitje, še vedno lepo pod sku-
šnjami kodri svetlih las in v atlasnem žvotku
čestranje barve. Dejala mu je, da se piše Mome Cer-
velas. In to ime, dišeče po poeziji, je dokončno oma-
nilo srce vročerknega Bolivijca.

Ta prigoda gotovo ni spadala med tiste, ki bi se
tak Escaldas ukvarjal s pripovedovanjem o njih, če
bi ji malo fantastično naključje ne bilo pripomoglo
do izredne važnosti.

Skromno stanovanje, kamor je Mome Cervelas
privedla svoj plen, je bilo kakor da visi nad mrežo
starih bizarnih poslopj, nad zanemarjenimi vrtiči,
pravimi vizešimi vrtovi, ne da bi bilo tu kaj babi-
lonskega. Hiša je stala na vogalu ulice de Ravignan.
V lepi izmed obeh sobic, opremljenih z neokusnim
razkošjem, je Escaldas ves opojen opazil nekakšno
razstavo indijanskega orožja in okrasov, ki ju je
tako spoznal kot zbirko originalnih predmetov, iz-
virajočih iz nekega kraja ob reki Amazonki.

To je seveda vzbudilo njegovo zanimanje. Vprašal
je mlado ženo, ki se ji je takoj zresnil obraz:

— Ah, vi se spoznate na to, — je dejala. Vsi, ki
prihajajo k meni — in ni zardela nad tem iskrenim
priznanjem množine, — se temu smejejo. Trdijo,
da sem gotovo vse to ukradla lažnim rdečekožcem
na razstavi. Toda kam s tem? Moj fant je prinesel
vse to iz daljnjih krajev kot pristno.

— Iz katerih krajev?

— Ah, za imena nimam posebno dobrega spomina.
Nisem kakor on, ki ima izredno dober spomin...

Govori vse jezike, kar je dokaz, da potuje po svetu
kot tolmáč.

Beseda »tolmač« je mahoma vzbudila v Escaldasu
spomin na starega Fabra z obale in morda na njego-
vega skrivnostnega morilca, ki je brez sledu izginil,
ker ga roka pravice zaradila pomanjkanja dokazov
ni mogla prijeti. V svoji izpovedi v Bordeauxu je ta
mož dejal, da se piše Mindel in da prihaja iz Buenos
Airesa, kjer naj bi bil zaposlen v hotelu kot tolmáč.
Predložil je izpovednico, kateremu ni bilo mogoče
ugovoriti. Izpustili so ga. Cemu naj bi bil vrge-
l v morje siromašnega miroljubnega starca, ki so nje-
govo skromno priljago in še skromnejše premoženje
našli nedotaknjeno? Pozneje je vstalo mnogo dom-
nev, ko je ta človek prostovoljno poslal parlamentu
pismo, ukradeno Fabru, tisto pismo, s katerim so
upali Escaldas, Gairlance in Plesguen uničiti mar-
kiza de Valcora in ki je, priznava za ponarejeno,
tako strašno strlo njih same. Toda policija je bila ta
čas brez moči pri zasledovanju tega moža. Sicer pa
to ni bilo važno, kajti pismo se je ujelo s foto-
grafijo, ki jo je bil napravil Escaldas sam in ki jo
je on priznal. Te podrobnosti so še preživo vstale
v Bolivijčevem spominu, da bi jih neposredno ne
obudila tudi najneznatnejša zveza. Proti svoji volji,
tako da je sam strmel nad tem, ji je Escaldas ku-
pilil vprašanja:

— Tolmač?

— Tvoj prijatelj je bil tolmáč... Kje pa? V Bue-
nos Airesu?... Kaj se ni pisal Mindel?

Če bi bila strela udarila pred to dekle, bi ne bilo
bolj usopnilo. Kljub temu je pa pod vplivom samo-
obrambe naglo vzkliknila:

— Kakšno brbljanje! O tem ni niti govora. Ni se
pisal Mindel! Od kod ste pa to vzele? Kakšno ne-
umnost! To sploh ni bilo njegovo ime. Dokaz je
to, da se je pisal Sornieres, Arthur Sornieres.

Toda Escaldas je videl njeno zbežnost. Escaldas
je bil ves iz sebe od upanja.

— Dragica... Čuj... ne laži. Če se je tvoj pri-
jatelj kdaj pisal Mindel, mu je sreča zagotovljena, in
tebi tudi. Glej, tu je Louis, dav, vse, kar imam v
žepu. Povej mi resnico in dam ti ves denar, kar ga
imam. Dam ti še nekaj čisto drugega. Ne jaz...
Ljudje, ki bodo lahko storili to mnogo bolj